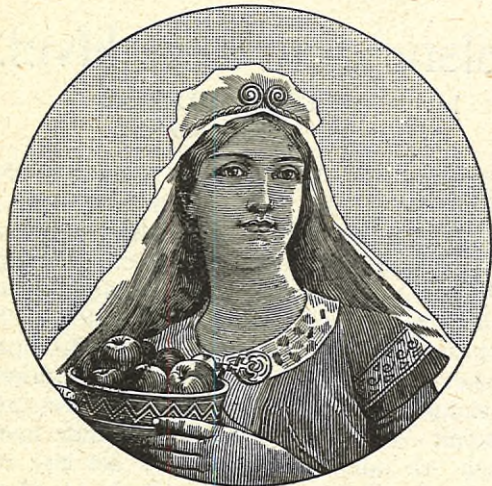

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

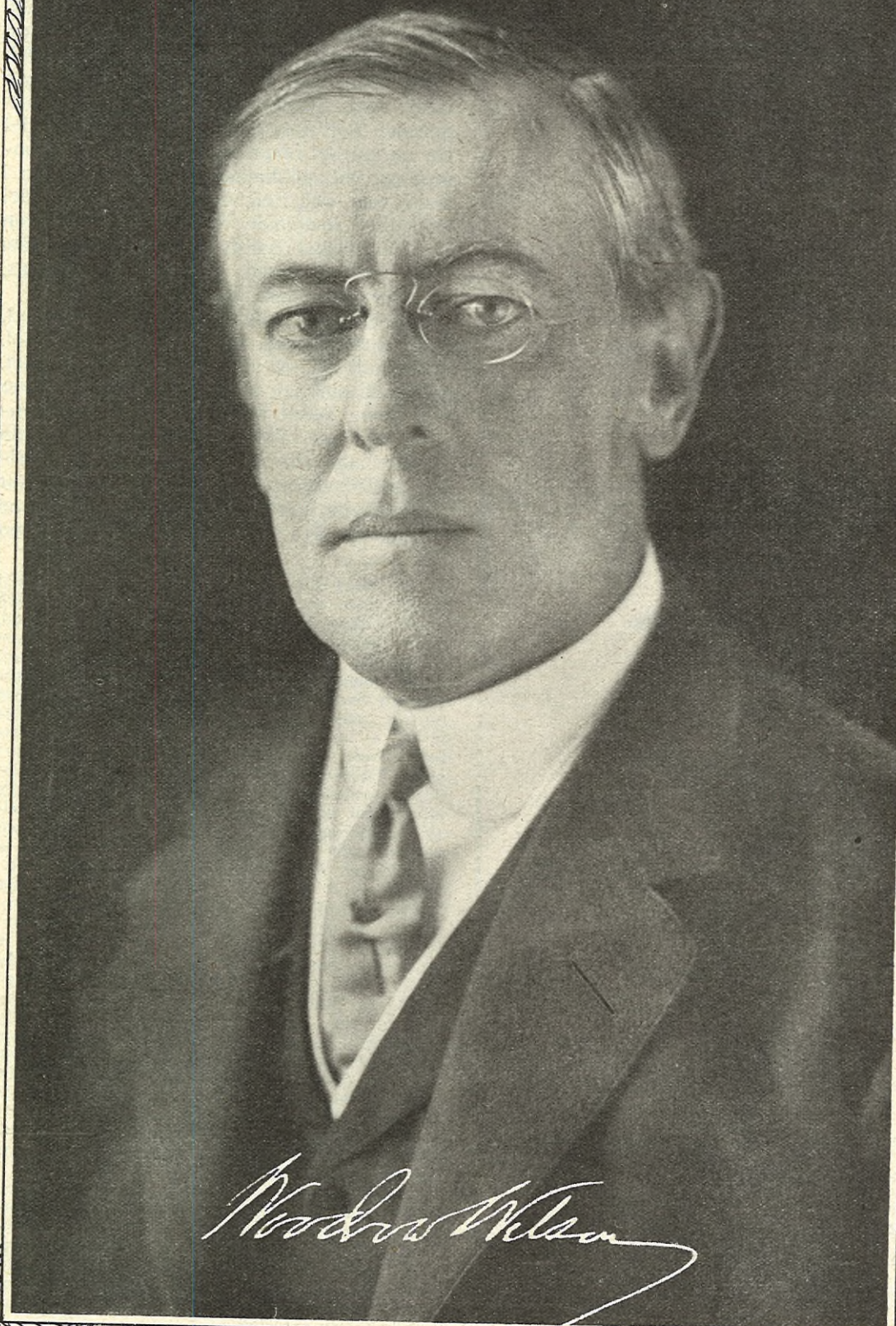
IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 19 SEPTEMBER 1915.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELIN WAGNER.

PRESIDENT WILSON EN FREDENS FÖRKÄMPE

WOODROW WILSON, AMERIKAS president, har det varit förbehållet att i dessa dagar föra till ett lyckligt slut Förenta staternas långvariga, ofta hotade förhandlingar med Tyskland i frågan om undervattensbåtkriget och att från detta senare land erhålla ett medgifvande i fråga om krigsmetoderna, som är betydelsefullt äfven för de öfriga neutrala länderna. Tysklands till Amerika gifna löfte att dess U-båtar hädaneftter icke utan varning skola sänka passagerarfartyg, såsom skedde med t. ex. Lusitania och Arabic, betecknar det första steget till försonlig hållning från en stat, som genom sina stora segrar har råd att vara försonlig. Sedan detta skrefs har spänningen mellan de båda stormakterna åter tilltagit, men man vill dock hoppas, att den starka och vidt ulbredda fredsvilja, som finnes i Amerika, äfven denna gång skall förebygga, att en ny maktfaktor drages in i det redan tillräckligt förödande världskriget.

Wilson's val till president ansågs en gång vara en idealitetens seger inom Amerika och inleda en ny tid, då de viljor skulle komma till makten, som i Amerika alltid kämpat mot de krassa och egoistiska affärssynpunkterna, mot den korrupta politiken och de skriande sociala missförhållandena. Kanske skall det en dag visa sig, att hans val till president blef af betydelse för hela mänskligheten, och att Amerika med honom i spetsen skall kunna göra en helt annan insats för att återställa freden och bygga den på rättfärdig grund, än hvad som varit möjligt, om landets förste man varit en man med mindre fasta principer, en man som likt mr Roosevelt låtit sig dras med i massuggestionens hvirvel.

Om ett af de många bevisen på presidentens popularitet berättar en nyss hitkommen amerikansk tidning. Till hedrande af hans aflidna hustrus minne pågår nämligen i Förenta staterna en stor insamling till en fond, som skall bära mrs Wilsons namn. Medlen skola i öfverensstämmelse med hennes intressen användas till uppfostran i kristlig anda af ungdom från Georgia, den stat, där hon föddes.

Dityramb till Orust.

af Ane Randel.

Jag tänkte sjunga dig en sång
med from och sedig meter
i rätt passerlig gång
med rimmens små förtreter:
om lamm, som beta i bergens skygd,
om ås, som stiger ur odlad byggd
och hviskar små hemligheter.

Min väg bär upp genom haf af tjung,
det sjunger i mitt sinne.
Jag stiger till bergets tinne:
hör, stormen dånar dof och tung!
Jag håller andan inne.
Det brakar lös, det skräller till,
och furor böjas till marken.
Det är en högre makt, som vill,
när stormen fläker upp barken.
Det växer till kosmiskt orget Brus,
till dansande världars sus.

Nu!
Blunda efter se!
Är det en syn för snälla rim,
för from och sedig meter?
Rutla dem ned för branten!
Det jag ser är för skönt,
för starkt, för väldigt
att smidas i rimmens pansar.

Var det något, som brast
mellan väldiga käkar?
Hörde jag sakta jämmer
från blodiga offer?

Djupt där nere går hafvet . . .

Två väldiga armar,
två jättekäftar,
skummiga af vredens lödder
slår det om Orust.

Var det något, som brast?
Hörde ni, hur hafvets käftar
tuggade granit,
tuggade öar
till rullstensgrus?
Har icke hafvet starkhet nog
att krossa dig, Orust?

Hvad batar att fråga!

Kanske var det annan mening,
annan skaparvilja
i den Allnatur,
som danade dig, Orust?

Så säg mig, Skapare,
Natur eller Ane,
hur gick du tillväga,
hur hvälfdes planerna,
susande i ditt öra
som hafvet i pilgrimssnäcken?
Var du ett barn, som lekte blott,
eller en gud, som vredgades?
Tappade du under leken
eller stungade du i vrede
din älsklingsplanet
i det sjudande hafvet?

Fråga hvi och hvadan!

Världsklotet krossades,
upp stego klippöar,
matkar och usla dvärgar.
Men den största och fagreste
blef du, Orust!

Så skapar endast en gud
eller ett stort barn,
som ler och leker
med soligt löje,
men med ens trumpnar till
och kastar leksakerna
i plötslig vrede.

Blunda efter se!
Djupt där nere
innanför skumsvallet
beta hjordarna,
klättra fåren
bland pors och klocktjung,
och fridsamma människor
bärga sin skörd
i tider och tador.

Nu känner jag dig, Vådige,
Natur eller Ane,
våldig i vrede,
tättsinnt i lek.

Jag vandrar nedåt
till byggd och beten.
Och se, nu stiger opp
en stilla herdesång
med from och sedig meter
i rätt passerlig gång
med rimmens små förtreter.

Vid bäcken skymtar stugan fram,
och bonden går i lå
och skär sig ris i dungen.
På gården larfvar ungen
och taltar sömnigt: "Bä,
mitt lilla hvita lamm."

HELT NARA SLOTTSPARKEN låg den lilla hvita byggnaden i rokokostil. De maktiga hufvudstadsbor, som någon eftermiddag promenerade i anläggningen utanför, kunde se dess rundfönster och snäckornament blänka fram mellan frodiga plataner bortom den mer än hundraåriga manshöga idegranshäcken. Från fönstren på baksidan af det lilla huset skymtade man genom en öppning i boskéerna det inre af den furstliga parken, ett sagoland, så nära för ens längtan men i verkligheten svårillgängligt. När hofvet i Versailles påbjöd en undangömd yppighet som högsta mode, hade parken blifvit till i en handvändning på den plats, där förut en gammal kronoskog legat; och i bekväm närhet af slottet lät dess lefnadslustige och kärleksömme herre resa ett litet juvelskrin åt en förtjusande dame med högt uppkammadt, puderhvitt hår, tuschade ögonbryn, skönhetsmouche vid kindernas skratrigropar och en graciöst rundad barm under det kokett indiskreta sidenlifvet. Och i den sirliga lilla tvåvåningsbyggnaden hade varit mera lif och kärlek och skraft än någonsin i det stora slottet bredvid. Men det var nu mycket öfver hundra år sedan; knappast ens vid spöktimmen lefde ett eko kvar i dessa rum, och i en vrå af parken hade det lidelsefullt famnande vildvinet för länge sen kysst bort guldbokstäfverna från stenen, som burit hennes namn, den lilla synderskans, som sof salig under den.

Dygden hade hållit sitt intåg i residenset, och med dygden det skadeglada förtälet. Från slottet blåste en vind af kylig stränghet. Man gick omkring i släta höghalsade dräkter och man sydde lifstycken till hednamissionen; för att öfva skönhetsinnet en smula virkade man väl också emellanåt ett konstrikt sofföfverdrag, ett föremål, som varnar för lättfärdig kärlek och prisar huslighetens välsignelse. Tre gånger under en och samma

* Rudolf Herzog (f. 1869) hör till de mest lästa roman- och novellförfattarna i Tyskland och är en af dem som intressera, stundom i hög grad, både genom tankeinhåll och psykologisk karaktäristik. Han hade en hård bildningskamp att bestå, innan han förmådde forma sin personlighet och vinna gehör för sin diktning. Sina första böcker måste han skriva utslutande om näternas — hans dagar voro upptagna af journalistiskt arbete. Mest kända äro hans romaner (särskildt "Wiskottens", "Hanseaten" och "Burgkinder"), vederhäftiga, kärnfulla och medryckande uttryck för diktarens djupt optimistiska rhenländska temperament, hans manliga tro på tillvaros värden och hans friskt eliska uppfattning af känslolifvet. I sina noveller (af hvilka några mästerliga med italienskt motiv påminna om Paul Heyses bästa) lyckas han med allmänggiliga synpunkter, elementära uppslag förena en sinnrik detalj-teknik och ett suggestivt stämningsinnehåll af en viss graciös känslolulhet. Han hör till de icke alltför många författare, som kunna solidt uppbygga en fabel och med objektiv fantasi komponera ett verk, och hans gestalter lefva sitt själfständiga lif — man glömmet dem inte lätt. Hans lynne och konst ge oss några af de värdefullaste dragen i germansk folkanda, och en stark själs-hälsa, förfinad af en kritisk lifsåskådning, genomgår hans omfattande produktion, som äfven rymmer en samling poem och ett par beaktansvärda skådespel, där dialogen är ypperlig, liksom i romanerna och novellerna. Vid jämförelse med t. ex. Thomas Mann, Schnitzler, Bartsch, Wassermann, Ricarda, Huch är Herzog en folkdiktare. Han har icke deras håg för raffinerade tankeexperiment, deras inträngande psykologiska skärpa och stilistiska utsökthet, men ibland intresserar han mera än någon af dem genom sin omedelbara lifsvärma berättargåfva, sin andliga energi och konkreta enkelhet.

E. N-G.

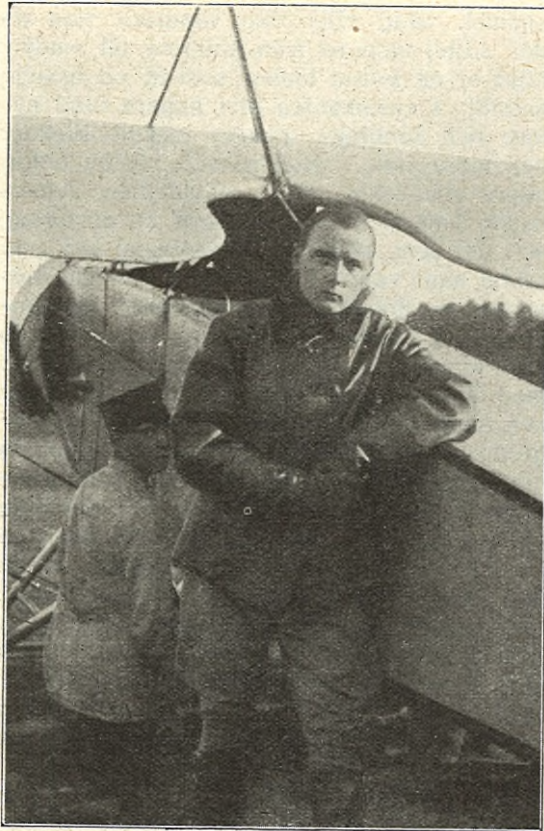
balkväll hade hofrådets unga fru dansat med kaptenen vid livvakten. Denna händelse utgjorde alltjämt samtalsämnet för dagen, och hofrådets unga fru sågs ännu le med röd-gråna ögon ute på promenaden...

Starkast hade det lilla hvita rokokohuset vid parkens utkant fått röna tidernas förändring. Det hade anvisats som bostad åt intendenten för de furstliga samlingarna, en omsorgsfullt slätrakad äldre herre med högknuten svart halsduk och lång, ytterst välborstad redingofe. Han hette Hubertus, men af sin nimrodske namne hade han inte ärfit någon jaktpassion annat än ifråga om ett slags byte, ett dammig och gulnadt. En gammal handskrift eller ännu hellre ett sällsynt kopparsfick kunde komma honom att glömma sig själf och sin omgivning i det åt glädjen byggda hvita rokokohuset, där hans unga fru gick omkring som i en dröm, när hon inte saft orörlig och tyst vid fönstret och lät blickarna gå utan mål och syfte utåt vägarna eller öfver parken, där hoffolket ibland skymtade. Det var nu fem år sedan han gifte sig med henne; hon var dotter till en af hans forna studiekamrater, som genom en för starkt tilltagen dosis digitalis räddat sig undan den fullständiga bankrutten efter ett alltför gladt lefnads sätt. "Hjärtslag", hade den gamle husläkaren sagt i en ton af medömkan med den skräckslagna dottern. För den dödes vän, som rest hitut från hufvudstaden, måste han dock litet närmare förklara arten af detta hjärtslag. Det gällde snabb ekonomisk hjälp åt dottern, som stod ensam och fullständigt utblottad.

Just vid denna tid var det som den nitiske intendenten för de furstliga samlingarna fick sig anvisad sin nya ämbetsbostad. Huset hade plats för både två och tre personer. Det låg stilla och afsides nog att kunna skänka ostördt lugn åt barnets smärta och åt värden af den käre dödes minne. Direktör Hubertus ämnade just föreslå Maria att tillsvi-dare flytta öfver i hans våning, då han kom att tänka på stadens sedlighetsnit och de onda tungornas lätrördhet. Han kliade sig på hakan och betraktade medlidsamt tankfull den smärta unga flickan med de stora frågande ögonen. Medan han stod och såg på henne och fåfängt sökte fundera ut någon bättre framtidsplan, ondt om tid som han hade, gjorde Maria en trött rörelse med hufvudet, och just då föll det honom in, hur lik hennes profil var en fint skuren kamé, hans favoritpjäs i de furstliga samlingarna. Denna jämförelse släppte icke hans tankar. Med en konstkännares min studerade han hufvudets ädla linjer, ansiktsdragens rena prägel. Det var samlarvurmen i honom, som tvang honom att söka förvandla en provisorisk öfverflyttning till en sådan för all framtid. Då hans herre och furste ägde stenbilder bland sina samlingar, så kunde ju Hubertus i sitt stilla hem i gengäld få vederkvicka sina ögon med de lefvande formerna. Härvidlag skulle inte ens det skarp-syntaste dygdenit kunna påvisa en enda vanställande fläck.

— Min fröken, jag förmodar er advokat har satt er in i sakernas tyvärr mycket ledsamma tillstånd?

— Jag får söka mig en plats som sällskapsdam.

Löjtnant Kindberg vid flygmaskinen strax före affärden från Göteborg.

En lyckad flygfärd

företogs nyligen af en af våra yngre flygare, löjtnant N. Kindberg, hvilken då flög med det vid Thulins verkstäder i Landskrona byggda parasollmonoplanet, hvilket skänkts till hären för af kvinnor i Skåne insamlade medel. Löjtnant Kindberg flög från Ljungby till Göteborg och därifrån till Malmslätt. Hela färden, 420 km, skedde på 1,000 meters höjd och aflopp utan minsta missöde. I detta sammanhang torde lämpligen påpekas, att Skånska kvinnornas aeroplaninsamlingskommitté anordnat en "etterinsamling" för att bli i tillfälle att skänka hären ännu en flygmaskin. Kommittén vänder sig med sin vädjan till Skånska kvinnor på alla orter, och böra penningbidragen sändas direkt till de skånska kvinnornas insamlingskommitté, adress Höganäs.

Flygaren föremål för liflig uppmärksamhet under färden till Göteborg. Anna Backlund foto.

— Ni ser för bra ut att passa till det. Min ålder ger mig rätt att säga er det utan omsvep. Er ungdom är ämnad till något annat än till pris åt ledsamma erfarenheter, och min väns, er fars minne är mig sannerligen för dyrbart... Hur gammal är ni nu, fröken?

— Tjugu år, sade hon frånvarande.

— Jaså, hm — jag är femti. Det är en afsevärd skillnad. Men jag är ensam, rår mig själf, lefver i välordnade förhållanden i en treflig bostad. Jag intar en ansedd ställning med rätt till pension och brukar sällan bry mig om det stojande sällskapslifvet. Vill ni inte kanske tänka på saken en smula?

— Hvad har jag med allt det där att skaffa, sade hon och slöt ögonen.

— Min fröken, det är inte längre sen än i går er far begrofs. Det är väl knappast passande att vid en nyss igenskottad graf börja tala om lifvet. Och ändå — omständigheterna tvinga. Ni har förlorat ert hem och äfven möjligheterna att grunda ett nytt. Jag erbjuder er ett nytt hem hos mig. Jag gör det inte i någon flyktig stämning af passion — som förresten vore högst olämplig i dag — utan i känslan af den starka sympati ni inger mig. Mitt temperament ligger åt studier och meditation och skall nog afhålla mig från att alltför mycket falla er till besvär. Det komme att råda ett lagom tempererat förhållande af vänlighet och aktning mellan oss två. Den ena skulle alltid respektera den andras kontemplativa ro.

— Ni vill — gifva er med mig?

— Förefaller det er inte mera lockande att som hustru fritt styra och ställa i ett hem, hos en faderligt tillgifven vän, än att nödgas förödmjuka er under olika lynnen och infall hos främmande människor, alltid med kappsäcken i handen?

— Finns det verkligen inga tillgångar alls efter min far?

— Nej, kära barn, inte så pass ens, att det kunde räcka till kappsäcken jag nämnde nyss.

— Allt slut...?

— Min kära vän, det är bara stora skulder kvar. Men dem öfvertar jag.

En häftig gråt skakade henne.

— Och mig öfvertar ni också?

— Ja, er också. Föreställ er inte det som något så orimligt. Hvad ungdomen kunde skänka, skall vi båda i renad form njuta i konsten. Vi skall siitta tillsammans om kvällarna och låta de vackra kopparsficksbladen gå från hand till hand; som skattgräfvare kommer vi att lysa upp af glädje vid något nytt fynd, medan därute i den hårda världen människorna springer förbi all skönhet utan att se åt den, i tanklös brådska och med mörka ansikten. Och det varma minnet af er far bevarar ni som er högsta skatt.

Hon stod vid fönstret och såg bort mot solens glödande klot, som sänkte sig bakom slottet.

— Jag höll så mycket af honom, min vackre lefnadsglade far... Ja, till och med hans lättsinne måste jag hålla af...

— Därför skall ni också sörja för att inga smutsiga händer får komma åt hans minne...

Hennes blick dröjde orörlig vid den mörkröda solen, till dess sista skymten hade försvunnit. Sedan vände hon sig om.

Låt kemiskt tvätta och pråsa Era kostymer hos oss och Ni blir belåten.

Örgryte Kemiska
Tvätt- och Färgeri Aktiebolag Göteborg

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper

samt kartong.

Idans textpapper tillverkas af Klippan.

— När hade ni tänkt, att jag skulle — flytta öfver till er?

— De särskilda omständigheterna ursäktar ju, att vi inte tar någon hänsyn till sorgeåret. Ni borde så snart som möjligt få känna er i full trygghet.

— Om två, tre månader?...

— Som ni vill. Jag skall förbereda alltsammans.

Han steg upp, och hans eftersinnande blick dröjde leende vid hennes rena profil.

— Var nu bara vid godt mod, så pass omständigheterna medger. Jag skall nu gå till er fars fordringsägare och låta öfverflytta skulderna på mig. Farväl då...

Och ett kvartsår senare flyttade Maria in som fru i det lilla hvita rokokohuset, som låg och drömde bakom den höga idegranshäcken i skuggan af platanerna, där suset hviskade om gamla tider. Och snart drömde också den unga kvinnan... När intendenten för de furstliga samlingarna var på sitt ämbetsrum eller hemma satt lutad öfver sina portföljer med gamla kopparstick, som lukade af ålderdom liksom husets linneskåp af lavendel, lyssnade hon till hviskningarna mellan idegran och platan, som tycktes berätta om lefvande lif, om kärlek och glada skratt, om människors små synder och stora fröjder på den tiden då detta hus beboddes af en liten rokokodame, som mera älskade sin ungdom än sin dygd. Då blefvo hennes ögon stora, fulla af en främmande längtan, och hon lät kvällsvinden, som kom ur den djupa tysta slottsparken, smeka hals och kinder.

— Du förkyler dig, Maria. Jag ber dig, stäng fönstret. Och se hit ett ögonblick. Hvem tror du kan vara mästare till de här sticken, sannerligen en originell suite?...

Hon stängde fönstret och satte sig bredvid honom vid bordet. Den ifrige samlaren och forskaren hade genast åter tryckt luppen till ögat för att spåra efter några karaktäristiska kännetecken, som möjligen kunde ge honom en vink om kopparstickarens namn. Så förlöt kvällen.

Och vecka efter vecka, månad efter månad följde i dess spår. Omsorgsfullt rakad, i minutiöst välborstad redingote gick den furstliga intendenten till sitt ämbetsrum, kom hem igen som vanligt, kastade en belåten blick på sin hustrus ädelt skurna profil, med hvilken kamén i de furstliga samlingarna icke kunde uthärda en jämförelse, och fördjupade sig åter i sina forskningar. Och därute lyste träden i vårljus, där kom sommarens doft i långa fläktar ur slottsparken, där purpurfärgades löfven i en sista uppblössning af lif och föllo sedan torra och bruna i den första snön, som stilla bredde sig öfver markernas långa skaparsömn.

Fru Maria gick i ständig oro af och an genom hela huset och gjorde endast emellanåt ett uppehåll vid något fönster, liksom fången, hvars blick alltid söker den lilla fläcken af blå

himmel. Dag efter dag vandrade hon på det sättet utan ro från källaren till vinden, följd af en svärm tankar som af en osynlig hofstat. I ensamheten blef hennes blod hetare och snabbare, hennes ansikte blekare och mera stilla. Hon råkade nästan aldrig några människor. Herr intendenten, hennes make, hade i all sin tid varit en enslöring, och det sent ingångna äktenskapet fick inte rubba hans vanor; han hade redan den begynnande ålderdomens självviskhet. En tanke på att ungdomen vid hans sida möjligen inte kunde se med hans ögon, inte känna med hans känslor, inte dela hans böjelser och antipatier, låg alldeles utanför hans begreppsvärld. Emedan han själf kände sig nöjd och värmd i denna tillvaro, trodde han detsamma om sin unga maka. Då ingenting felades honom i hans ålders lugn, tog han för gifvet, att också hennes ungdom mötte dagarna med samma jämna tillfredsställelse. Så uppfattade han åtminstone uttrycket i hennes blick, som sväfvade bort i det blå eller fixerade någon närliggande punkt.

— Bered dig på ett stort nöje, Maria — i kväll skall jag ha med mig hem ett utsökt och sällsynt stick.

Hon nickade; och medan hon gick ur rum i rum, utan något mål, länkade hon på fursten, som byggt det hvita rokokohuset, och undrade, om också han haft med sig rariteter ur sina dammiga och gulnade samlingar att lägga i den lilla kvinnans öppna armar eller om han kommit till henne med lifvets pulslag i sin famn...

Ah, att en gång, bara en gång få en hälsning från världens kärleksjubel! Som en kostlig gåfva skulle hon bevara den, skydda den med varma händer som ett hemligt ljus, och när pappersbladen med de svarta och grå bilderna rasslade på bordet, skulle detta ljus fylla rummen med sin glans; hon skulle vara ensam — och ändå inte ensam längre.

Så lades år till år.

Lifvets röster, som brådslande sorlade genom stadens hufvudgata på väg till slottet och lika hastigt skyndade därifrån, hittade inte fram till det lilla, halft bortglömda rokokohuset. I ångestfull spänning låg hennes ungdom och lyssnade, men alltid var det endast sitt eget blods sorgsna gråt hon hörde. Det kom intet svar utifrån.

Rokokons tid var sin kos. Dygden tassade på ljudlösa sockor från hus till hus och spe-

jade genom nyckelhålen. Och den fåkunniga hofrådinnan, som en balkväll för många år sedan haft en tillbedjare vid lifgardet, log alljämt med rödgråna ögon.

Då vardt fru Maria så trött, att idegranarnas och platanernas hviskande sus och dofterna från slottsparken beredde henne smärta. Och hennes önskingar i fråga om lifvet blefvo allt mindre, skyggare och anspråkslösare. Törnrossömnerna fick allt mera makt med henne.

— Gissa, Maria du, hvad jag har med mig åt dig i dag?

— Ett kopparstick, sade hon. På sin höjd kanske en radering.

— Väl, om så vore. Arbetet växer och växer, och hvarje slags ledighet är mig motbjudande.

— Tänker du ta dig semester, frågade hon, och hennes andhämtning blef med ens litet snabbare.

— Ja tyvärr, en hel, oersättlig afton. Det gick inte att slippa ifrån. De högre hofämbetsmännen med damer samlas om tisdag till en festmåltid för att fira hans höghets tjänstestjubileum som officer. Kära vän, det blir svårt både för dig och mig att lämna vårt tuskulum. Men vi måste ju.

Hon hade bekymmer för sin toalett — tiden var så knapp. Men han lugnade henne. "Den enklaste klänningen är alltid den vackraste. En samlare vakar öfver sina skatter."

Men en hemlig flicknervositet lät inte skingra sig. Hvarje dag, så snart hon blifvit ensam, gick hon till sin garderob, pröfvade, förkastade, bestämde sig och började på nytt ändra och försköna. Ett leende ansikte mötte henne i spegeln.

"En samlare vakar öfver sina skatter," klang det i hennes öron. "Hvarför? Hvem skall tänka på att röfva dem." Hon slöt ögonen. På sin dräkt ändrade hon ingenting mer.

Den bordsgranne, som bestämts åt henne hade i sista ögonblicket måst skicka återbud i följd af ett podageranfall. Men hofrådinnan hade helt oväntadt fått besök af sin bror, och hennes man hade skaffat honom en inbjudan. Så blef den tomma platsen bredvid fru Maria besatt. Det föreföll henne nästan underligt, att hon inte också vid detta tillfälle blef ensam.

— Nådig fru, har vi inte råkats förr, männ tro? Geografen professor Neuhoff...

— Det var min far...

— Ah, och jag var hans lärjunge. Jag har er far att tacka för mycket. Framför allt för entusiasmen i arbetet. — Förvånar det er? Och ni är ju ändå hans dotter.

— Jag hade nästan glömt det här i min enslighet.

— Ni skämtar, nådig fru. Sådant glömmar man inte. Jag har ju aldrig ett ögonblick glömt, att jag varit hans lärjunge. Ni må tro, jag har stulit dukigt från honom. Ja, se inte så förskräckt ut för det. Jag menar att jag stulit optimism och hänförelse från ho-

Hemvändande ryska sjuksköterskor, tillfångatagna af tyskarne vid stormningen af fästningen Novo-Georgijewsk. Den fjärde från höger bland de främst stående påstods vara en rysk prinsessa. — Fotografien är tagen å Nässjö station vid ett invalidtågs uppehåll därstädes häromdagen. K. H. Lidström foto.

Pröfva Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

CEREBOS SALT

är kryddan på läckra rätter, emedan det själf är så läckert.

nom, och inte minst hans lust att genomströfva världen, utforska länder och haf. Ah, ni skulle hört honom på hans kollegier eller under en förtrolig promenad — han var en stor entusiast, den mannen.

— Ni ämnar göra en forskningsresa?

— Ja, en expedition på tre år inåt Central-Asien. En lika lång Afrika-färd har jag bakom mig. I morgon vid den här tiden sitter jag på expressen till Genua. Där stiger jag ombord.

— Ni lycklige — —

— Och ni, nådig fru? Får inte ni också emellanåt en stark, en obetvinglig lust att ge er ut på forskningsfärd?

— Jag ströfvar hvar dag genom hela huset, där jag bor, från källaren till vinden.

Han betraktade henne uppmärksam.

— Där träffar ni inte lifvet.

— Nej, det gör jag inte.

Hon lekte under tystnad med brödkulorna på bordduken, och han vred sitt vinglas fram och åter. Därefter sökte han uppfånga hennes blick. Den var riktad på en slätraktad äldre herre i gammaldags frack.

— Er man? sade han med en lätt bugning mot henne.

— Ja, min man, direktör Hubertus, intendent för de furstliga samlingarna.

— Ah! — — Han lutade sig tillbaka i stolen och teg. Endast hans klara blick vandrade från honom till henne. Och han hörde hennes låga, djupa andedrag.

— Vill inte ni berätta mig något om — om lifvet, doktor Brucht? Jag skulle vara en så uppmärksam åhörerska.

Han fömde hastigt sitt vinglas.

— Om lifvet? Det kan inte berättas. Det måste man själf upplefva.

— Men det kommer ju aldrig hit, åtminstone inte till mitt undanskymda hus. Jag misstänker, det har en viss fruktan för min mans alla kopparstick.

Hennes ord skulle klinga skämtsamt, men de hade en egendomlig, darrande underton.

— Kanske har ni rätt i att lifvet inte kan fördras dem. Lifvet ger hjärtblod, och det fordrar hjärtblod.

— Om det bara berodde på det — —

Han såg, hur blodet steg under hennes hud och långsamt gaf färg åt hals och kinder. En underlig kvinna, tänkte han.

— Ni är skyldig mig skadeersättning, herr doktor. Ni har bestulit min far, och nu måste ni betala mig de samlade räntorna.

Då började han berätta. Om Medelhavets sällsamma stränder, om söderns soldagar, om all rikedom i världen och människornas lycka. Och hur hvarje fara, också de mest nervspännande strapatserna i det inre Afrikas bergstrakter, blefvo till en glädje och en njutning, därför att man fick känna sin egen kraft, sin härliga lifskraft. Hon satt alldeles stilla, girigt lyssnande till hans ord.

— Jag tror, att just ni, nådig fru, skulle bli en präktig reskamrat. Ni ser så ung och frisk ut. Och ni är bestämdt rätt stark.

— Jag har varit. Det förefaller mig, som jag krympt här.

— Men ni skulle komma att växa därute i det fria solljuset, i den salta vinden eller högt uppe bland bergen. Där har man utbyte af sin ensamhet, inte härnere.

— Ja, jag skulle nog växa, sade hon lugnt. Jag tackar er, doktor Brucht.

Man bröt upp från bordet. Men Robert Brucht lämnade inte fru Maria.

— Ni vet inte, hvilken uppmärksamhet vår samvaro kan väcka, herr doktor. Er syster dansade på en bal tre gånger med en gardeskapten. Folk talar om det ännu.

— Jag vet. Och för den skull gråter hon ännu sina ögon röda. Genast då vi gjorde oss i ordning till den här festen, klagade hon

öfver det. Skulle ni också ha gråtit af sådana skäl?

— Jag? Ah nej. Jag skulle i stället vara tacksam för det i denna tröstlösa enformighet. Tacksam för bara minnet...

Nu betraktade han henne med öppen förvåning. Hennes skönhet gaf ett intryck af smärta, af något som hos en man väcker lusten att ridderligt hjälpa och befria.

— Nådig fru, jag var er fars lärjunge, i vetenskapen och i lefnadskonsten. Vill ni låta mig skänka hans dotter något af den varma vänskap, som jag kände för honom och som jag efter hans död aldrig känt för någon annan?

Hans klara blick träffade henne som en snabb gnista. Hennes smidiga kropp skälfdes till ett ögonblick, och hon förnam en ström af hemlighetsfull lifsvärme i sina ådror.

Hon fattade hans hand. — Jag skall tänka på er, medan ni är därborta i vildmarkerna.

— Och jag i min vildmark skall alltid tänka på er här i er ödemark. Det skall göra oss båda godt.

— Ja, sade hon och tryckte hans hand.

Var detta en upplevelse? Hade ändå till sist en hälsning från lifvet kommit flygande till henne, och var det den hon höll fast i sina darrande händer? Hon låg vaken och grubblade öfver detta, med alla sinnen skärpta till det yttersta. Ufanför mumlade och hviskade platanerna och idegranarna. Kanske om den lilla lättsinniga rokokodamen, som en furste älskat? Eller om den stillsamma fru Maria, som låg i sin bädd, för första gången med ett leende på läpparna, med ett lifet tyst skraff.

Hon hade en vän, som hon kunde tänka på. Hon var inte längre alldeles ensam. De gamla kopparstickens lukt af ålder och damm skulle blåsas bort af en frisk andedräkt ur fjärran. — —

— Jag mår inte riktigt bra efter den där banketten, min kära Maria. Inte du heller ser ut att må som du brukar. Du har väl inte feber?

Hon log åt att han tog hennes ungdom för feber.

Då han som vanligt hade gått till sitt ämbetsrum i de furstliga samlingarna, började hon, som alla dagar, sin planlösa vandring genom våningen. Och dock inte alldeles som förut. Hennes fötter gingo lättare, hennes blick var lifligare, och när hon stannade vid något fönster och såg ut, försunken i tankar, hade dessa tankar ett mål. Vännen...

Bara några få timmar lill, och han skulle stå färdig att resa. Hennes fantasi framkallade hans bild. Det var som en lefvande hälsning.

Och i hennes öron ljöd det åter: Fru Maria —

Hon vände sig om. Blefvo hennes tankar kroppsliga? — Ni här, doktor Brucht? Just nu stod jag och tänkte på er.

— Och mina tankar kan ni förstå af att jag är här.

— Och sådana rosor ger ni mig, en sådan härlig bukett? Hon gömde sitt ansikte i blommorna. — Hur skall jag kunna tacka er, sade hon stilla och med munnen ännu tryckt mot rosorna. — Jag är inte van vid att någon ger mig blommor.

— Stackars fru Maria...

— Nej, nej, inte numera...

— Hvarför gifte ni er?

— För att inte gå under.

— Jag lämnade mitt föräldrahem med hundra mark på fickan och har inte gått under, utbrast han med något af vrede i stäman. — Hade ni då alls inget mod?

— Jag skulle tro jag visat, att jag har det, sade hon utan att lyfta hufvudet. Hans vrede gjorde henne godt.

— Att byta till sig en god försörjning, är det mod det? Och så klaga sedan...

— Jag bytte till mig min fars, er väns goda namn och rykte.

— Förlåt mig, stammade han öfverraskad och brydd, det visste jag inte.

— Som ni ser alltså, har affären burit sina frukter. Det finns den dag i dag ingen, som inte högaktar min fars minne, min vackra, lefnadsglada far... Och till gengäld och bot har jag låtit inordna mig i en raritetssamling.

— Men, fru Maria, finns det ingen möjlighet för er att göra er fri?

— Och bedra köparen på hans egendom? Kära vän, han har handlat i god tro. Skulle jag löna det så illa?

— Hela natten och hela morgonen har jag tänkt på er, fru Maria.

— Och jag — på er.

— Var inte ironisk, Maria.

— Skall jag säga detsamma åt er?

— Maria — han sträckte sina händer mot henne — du vet inte, hvilken förtrollande charme ditt väsen har... Men jag vet, att jag aldrig skall mista min längtan till dig.

— Ock jag aldrig min lycka.

Han höll henne i sina armar, hårdt slutten, som ville han med denna omfamning för alltid fästa henne vid sig. Han kysste hennes mun, hennes hår, och medan hans hand varsamt följde hennes kropps linjer, sade han blott: Så vacker du är — så vacker, vacker, min älskade...

Då kommo tårarna i hennes ögon och hängde som klara pärlor i hennes mörka ögonfransar.

— Gå nu, älskade. Lifvet har kysst mig, lifvet har välsignat mig. Nu blir allting lättare för mig att bära.

— Också skilsmässan från mig?

— Vi två lämna aldrig hvarann, aldrig. Jag är hos dig ständigt. Medan du gör dina världsvandringar och står midt uppe i det brusande lifvet, sitter jag här i mitt lilla hvita hus och minns min farande riddare och följer i mina tankar honom, som eröfrar mig världen och lifvet.

Jag behöfver bara ropa ditt namn, helt lätt, knappt hörbart, och min kammare blir full af sol och lifvets friska doft. Och känner jag någon gång ångslan för dig, står jag upp i tankarna och tar del i dina faror och dina segrar. I all din glädje, som nu är min.

— Jag blir länge borta...
— Hvad gör det? För mig finns inte någon tid mer.

— Och om jag kommer tillbaka och finner dig här lika ofri som förut...?

Hon skakade på hufvudet.

— Till och med om du blefve ofri, skulle jag alls inte bry mig om det. Jag skulle ändå alltid gå tillsammans med dig, dag och natt, med min glädje och min sorg. Och mitt hem här skulle fortfarande vara uppfyllt af dig.

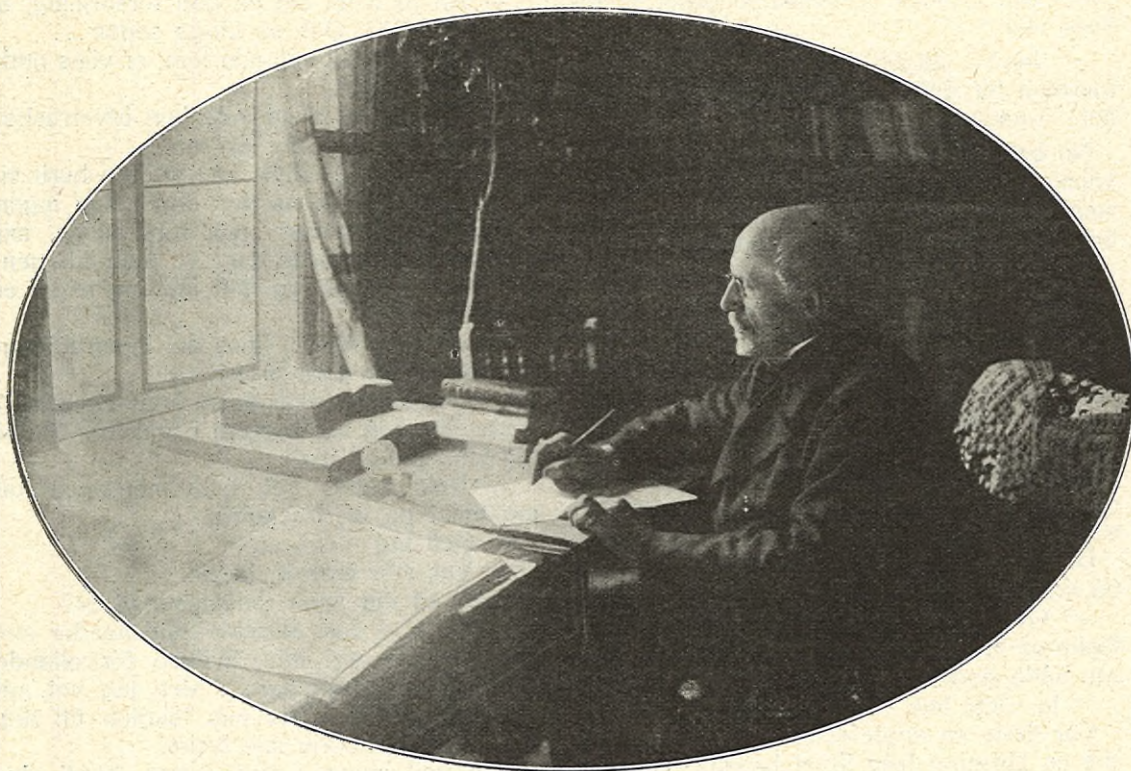
Han drog henne intill sig och kysste hennes läppar och hår.

— O, drömmerska, du, du... Du skall bli min hemliga längtan efter stillhet och ro...

Hon slog armarna kring hans hals och kysste honom gång på gång. — Jag har dig ju så kär, så kär. I dig älskar jag lifvet...

Och höst kom och vinter. Så blef det vår och sommar. Fru Maria märkte det inte. Hon märkte inte den lilla residensstadens sömniga enformighet och inte ensamheten i det lilla hvita rokokohuset. Hon märkte inte de ständiga ledsamma kopparstickerna med sin ålderdomslukt, alla de rara föremål, som för hennes flitigt forskande make betydde lifvet. Hon gick omkring med blickar, som lyste, och med spännt lyssnande öron kunde hon bli stående, hon skrattade, hon sjöng, med hela sin själ sysselsatt från tidigt till sent. Hon var inte här i sin ensamhet, hon var långt borta i den brusande världen, som skänker sin krafts lycka fullt medveten åt den, som öfvervinner. Hennes själ flög högt öfver stad och land och bytte hälsningar med lifvet. Lifvet, som kysst henne och genom den enda berusande kyssen gjort henne stark nog att bära det.

OLOF HÖGBERG 60 ÅR.

DET BLIR NU I HÖST JÄMNT TIO år sedan Idun tilldelade "Den stora Vredens" författare sitt första pris i en då arrangerad litterär täfling och härmed äfven kom att bli den förmedlande hand, som skänkte vår litteratur ett af dess märkligaste och mest storstilade verk.

I motsats till flertalet af debuterande författare hade Olof Högberg vid sitt första framträdande lärlingsåren långt bakom sig, både i fråga om ålder och andlig mognad. Och när nu åter den frejdade diktaren omnämnes i Iduns spalter, har han nått så långt, att han instundande 27 september firar sin 60-årsdag.

I vanliga fall brukar den andliga skapareförmågan vara starkast och mest produktiv i ungdomsår och medelålder, liksom själfylliten och lifsmodet då äro som störst. Olof Högbergs författarbana har gått sin egen väg; och själf har han skrivit om sitt lif och tillkomsten af förstlingsverket: "dessa 'Nordsvenska öden' ha i stort sedt varit mina öden under tjugo år af mitt lif, och deras öfverskrift 'Den stora Vreden' blir också rätt betecknande för mitt lifs stjärna under denna tid."

Sedan dessa vredens och försakelsens många och långa år har hans stjärna haft ljusare rymder att röra sig i. Och den hårda förberedelseiden, som säkerligen hos de flesta skulle ha knäckt både dådkraft och arbetshåg, har hos denna viljesegre och gomsunda natur skapat en fond af krafter, som tyckas räcka långt ut öfver den tidpunkt,

då andra lägga händerna orkeslösa samman till hvila

Se vi tillbaka på denna Olof Högbergs första tioårsperiod såsom erkänd författare, så är det inte mängden af nya böcker, som mest imponerar, utan det arbete och de mångsidiga och gedigna och kunskaper, som de bära vittne om.

Så kom han 1909 med "Sjösagorna om late Jim", en äfventyrsbok, där "Den stora Vredens" författare släpper fantasien lös i fri flykt och visar sig lika hemmastadd långt ute i vida världen, som förut i nordlandets öden och händelser. Därjämte visande prof på ett oanadt friskt humör och ett nästan öfverdådigt skämtlygne. Sedan kom i rask följd ett digert verk i sex volymer "Från Norrlands sista halfsekel", omfattande trenne fristående arbeten: "Fribytare", "Baggbölingar" och "Utbölingar", det senaste utgifvet 1912. Som helhet betraktadt äro dessa arbeten af oskattbart kulturhistoriskt värde och kunna i det fallet endast jämföras med det bästa vår litteratur äger. Således en värdig fortsättning på det berömda förstlingsverket, och liksom detta utmärkande sig genom en originell och levande berättarkonst. I den samtidigt utkomna lilla novellsamlingen "Fågelskytten", som författaren själf kallar "Tre besatta äfventyrshistorier", låter han åter skämtlynnets ta ut sin rätt. Denna gång på norrländsk botten och med den mustiga färg, som här hör samman med de lokala förhållandena.

Och slutligen — just nu i dagarna — kunna två nya böcker bära vittnesbörd om Olof

Högbergs andliga kraft och om en skapareförmåga, som vid inträdet i sextioåren snarare tycks vara i fullväxt än i aftagande.

Den ena af dem, "Storfursten af Lappland", är en novellsamling af ganska skiftande karaktär, där författaren framträder både som öfverlägsen häfdatecknare och som orädd handterare af skämtets gissel. Med den ypperliga historien om danakungen Erik-Skampanning och hans narr Mimifax af Brabant har han här gifvit oss en skildring, fast och storsvulen i formen som en Snorre Sturlasons konungasaga.

Den andra och större af de nya arbetena: "Under Jesu bröders spira", är ett verk i två delar och torde kunna räknas som det mest betydande Olof Högberg åstadkommit sedan "Den stora Vredens" dagar.

Den är en på historisk grund lagd skildring från 1500-talets början — seklerna framigonom — af en sydamerikansk nybyggarstat belägen på de Peruanska Anderna i en afkrok af Inkasriket, och begynner med dess första uppkomst, vidare följande dess utveckling och slutliga undergång under ett växande och oåtkomligt jesuitvälde. En historisk skildring där författaren på ett beundransvärdt sätt lyckats sammansmälta sagoäfventyret med den historiska verkligheten, och där det finnes kapitel, som äga något af en klassisk skulpturs strängt linjerena skönhet.

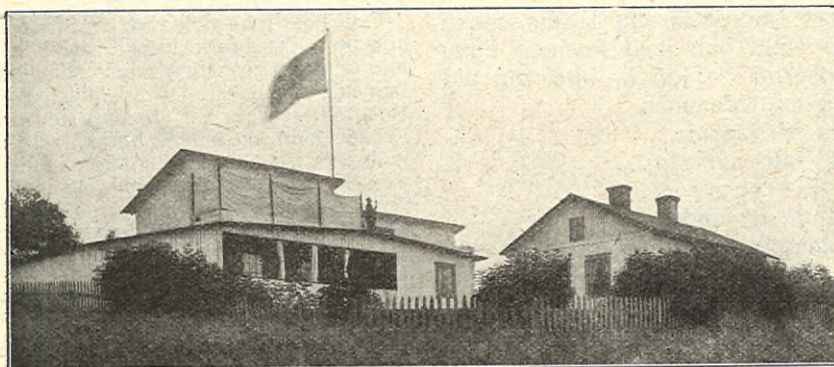
Det förefaller mig äfven som om Olof Högbergs stil — af en och annan betecknad som kärft och tung i sin mäktighet — i de senaste böckerna fått mer afrundning utan att dock ha förlorat något af sin originalitet. Och för att nämna enskildheter, så tror jag man kan säga att inledningskapitlet i denna bok är något af det mästertigaste, som Olof Högberg hittills skrivit.

Detta vare nog sagdt om en produktion, hvars innebörd det inte är rätt tid och plats att här väga, men som utan tvifvel hör till den genom tiderna bestående litteraturen — bestående och uppskattad, när flertalet af våra nu i högre grad populära diktare för länge sen äro glömda. —

Olof Högbergs tid tycks emellertid inte kunna helt utfyllas af det vidtomfattande författareskapet. Och säkerligen skulle hans gamla vänner från Uppsalatiden, som då ansågo honom "predestinerad till att en gång intaga en framskjuten plats som lärare vid universitetet" både förundras och glädjas, om de visste att han under alla dessa år fortfarande sysselsatt sig med de vetenskapliga studierna. Ja, när jag vid mitt senaste besök hos honom nu i somras kom att samtala med honom i detta ämne, fick jag klart för mig, att han inte blott sysselsatte sig därmed för omväxlingens och nöjes skull, utan att han med ett särskildt mål i sikte städse arbetat på lösandet af en del segsliitna vetenskapliga problem inom det område, hvilket såsom han själf sade "kanske har ägt mitt mest lidelsefulla intresse". Hans högsta önskan är också att lefnadsåren måtte räcka, tills han här fört sina forskningar till ett lyckligt slut — en önskan, som nog delas af många.

Vid samma tillfälle uppenbarades äfven en del om den närmaste tidens författareplaner, hvilka nu i första hand röra sig om avslutandet af ett för några år sedan påbörjad arbete om den Lambertiska arfsfrågans historia — nu återigen blifven aktuell genom några hundratals af arfspretendenternas i år ånyo påbörjade försök att genom utredning åtkomma det fjärran hägrande miljardarvet...

Och sedan — ja, sedan har han åtskilliga ämnen, som ligga färdiga som material i det stora förrådet och vänta på sin skapelse-

Olof Högbergs hem "Finnkyrka" vid Sundsvall.

stund. Att detta förråd är stort och innehåller de rikaste skatter det är sant och visst. Här har Olof Högberg samlat frukten af sitt lifs trägna forskningar och ständiga kunskapsförst. Och jag tror mig ej öfverdrifva, när jag säger, att han med sitt mångsidiga och grundliga vetande på en mängd skilda områden — särskildt som matematiker, filolog och historiker — hunnit så långt att han kan räknas till våra kunnigaste och gedignast bildade män. Det är också ganska froligt att "Den stora Vredens" författare med all ära skulle ha beklädt den af studiekamraterna en gång förespådda akademiska lärostolen.

Emellertid lyste hans ödesstjärna ej åt det hållet. Och jag tror att han finner sig ganska nöjd med den riktning hon tagit. Olof Högberg sitter nämligen inne med en stor visdom — det enda hos honom, som inte är fullt svenskt — han älskar arbetet i ostörd ro öfver allt annat och han förstår konsten att arbeta. Det är kanske också denna speciella insikt, som numera hos honom gör intryck af sparad kraft och som under de senaste årens framgångsrika arbete skänkt honom en spänstighet till kropp och själ, ganska ovanlig för en sextioåring.

Själf känner han sig nu på höjden af arbetskraft och tycker sig aldrig ha varit vid bättre hälsa och större själsspänstighet och sinnesjämvikt än under dessa sista år. —

För öfrigt har han det på alla sätt härligt och frifamt där uppe i sin "Finnkyrka" — det lilla af honom själf skapade, originella diktarboet vid Nolbyknölens fot och med den härligaste utsikt öfver bygden och Ljungan. Särskildt sommartiden är här godt att vara. Och de gånger jag njutit af gästfriheten i Olof Högbergs hem, där den husliga gärningen utöfvas af en af hans systrar, har jag kommit underfund med att han inte blott kan konsten att arbeta som få, utan äfven förstår att njuta hvilans och de lediga stunderna som en sann lifskonstnär och lifshushållare.

Härunder idkar han friluftslif i olika former, och öfvar då först och sist sin favorit-sport, simning, helst mot strömmen, "för det slår en så märkvärdigt". Det lilla jordbruket, omfattande potatisland och blomsterfäppa ägnar han det lifligaste intresse, gräver, lägger rabatter och planterar. Med nästan faderlig ömhet — och stolthet också — visar han på sina yppiga fläderbuskar, i hvilkas skugga det är så välsignadt godt att röka en pipa och titta på sommarskyarna. Och hans många inplanteringar af ängs- och bergsväxter, som i den feta trädgårdsmyllan med sina underbara vildblomsterfärger ge en alldeles särskild prägel åt den lilla gården, äro till ögonfägnad och glädje mer än något annat i denna örtagård, skapad efter naturens mönster.

En annan för de lediga stunderna afsedd sällsamtning upptog i dessa dagar vår författare synnerligen starkt. I egenskap af jord- och fastighetsägare invid en mer enskild byväg måste han för framkomstens skull hålla sin del af vägen i godt skick. Och för tillfället var han i färd med att gräva ett bra dike. "Ett både hälsosamt och roande tidsfördrif — för att inte tala om nyttan."

Sålunda framlever Olof Högberg sina dagar i hvardagslag ännu ung till själen, och till kroppen spänstig och krafffull — en man i sina bästa år. Det är som om lifvet ville ge honom revanche för de många tunga slitåren och består honom med en extra årstid — Brittissommar nu på höstsidan.

Den uppriskning och det återupplifvande af lifsandarna, som han dock sätter främst, äro de årliga ströftågen ute i bygderna i säll-

skap med vännen och forskningskamraten professor Anders Wide. Då gäller färden deras gemensamma storverk, Medelpads forn- hem, om hvars skapande och vidare utveckling jag i en af Iduns föregående årgångar gifvit en mer detaljerad skildring. Och då skrinläggas författarens och problemlösarens alla papper och forskningsmaterial. Och Olof Högberg uppgår helt i färdelivets njutningar, kryddade af etnografens och runtydarens tillfredsställelse inför uppsparade fornlämningar och andra skatter från gångna tider, som kunna lämpa sig för det dyrbara forn- hemmet. En och annan gång frigör han sig äfven helt från de närmaste omgifningarna och styr kosan utomlands eller hit till Stockholm, där skatterna i bibliotek och arkiver städse äro honom en lockelse. Då händer det äfven att han kan slå sig lös en stund och ägnar de dyrbara timmarna åt gamla vänner, liksom ibland hemma i "Finnkyrka". Ty Olof Högberg är inte blott den allvarlige arbetaren i tankens och diktningens värld med en kärf och oätkomliga utsida, hvilken kan förleda den yligt betraktande allmänheten att i hans af naturen tillbakadragna väsen spåra en tvär, människoskygg enstöring. Nej, bakom denna utsida finnes framför allt medkänsla och hjärtevärm och en ganska sällsynt vänfasthet. Jag tror att den som en gång vunnit Olof Högbergs förtroende och vänskap, aldrig behöfver befara att förlora den. Då skall han ha gjort sig saker till bra nog grofva försyn- delser.

Och bland dessa nära vänner uppenbar sig Olof Högberg än som den underhållande och älskvärde berättaren med tusen kvicka infall och ett skämtlynn, där satiren och godmodigheten raskt växla, än som den frikostige gifvaren af sina kunskapers mång- fald. Och, när det någon gång gäller att hjälpa den mindre erfarne yrkeskamraten till- rätta med råd och dåd, då finnes väl knappast någon, som så osjälviskt och ödslande ger af sitt eget med möda förvärfvade vetan- de som han. Därför hålla också allfortfa- rande de gamla som de nya vännerna "styff" på Olof Högberg. Och det är nog äfven ett särskildt starkt och äkta tonfall i den lyckön- skan, som de bringa den 60-årige författaren på hans märkesdag.

Däremot är det någonting förvånansvärdt som städse kommer mig i tankarna, när jag litet emellanåt besöker den norrländska hem- bygden, där nu äfven Olof Högberg har sitt hem. Det är inte, att han här står som den ensamme, från allt besvärande umgängeslif frigjorde man, som han alltid älskat att vara. Ty det hör samman med hans egen håg och hans stora glädje i det ostörda arbetet. Men förundransvärdt är, att odling och kultur ännu ej trängt djupare däruppe än att man fort- farande tycks vara skumögd och utan för- stående af de oändliga värden, som man här har lefvande midt ibland sig i denne trägne forskare och diktare af Guds nåde. En vis och människoklok tänkare har en gång sagt det sanningsordet: man kan bedöma ett lands andliga ståndpunkt och kultur af det sätt, hvarpå det hedrar och förstär uppskatta sina diktare och konstnärer! Och det kan vara på fid, min stolta och på materiella värden så rika hembygd, att krämarandan finge vika något, och du vaknar till förmåga att glädjas och visa din glädje och stolthet öfver de andliga rikedomar du äger — innan det är för sent. Det kan vara på fid att du lär dig vörda och förstå, den, som skrivit Norrlands epos.

MARIA RIECK-MÜLLER.

Återkomna polska flyktingar bland sitt hems ruiner. Photo-Union Paul Lamm.

Gif åt Polen!

Kriget — barnamördaren.

REFVINNAN JULIA LEDOCHOWSKA, som tagit initiativet till insamlingen i Sverige för det olyckliga, blödande Polen, har nu sändt ut en förnyad vädjan om hjälp åt Polen, denna gång riktad särskildt till de svenska mödrarna.

Ty eländet i Polen har icke minskats utan ökad och ökas med hvar dag, som kriget fortfar. Hårdast drabbas barnen och genom dem mödrarna. Det finnes landskap,

där alla barn under tio år ha dött,

dött i hunger, dött på vägar och i skogar, i regn och mörker utan hem, utan vård. Och deras mödrar ha varit maktlösa. De ha måst stå bredvid, själfva svältande och se sina barn lida hungers- döden. Hvarje dag sker alljämt detsamma. Samma dag, som ger svenska mödrar en ny ljuf glädje och ljuf möda i omsorgen för barnen ger polska mödrar namnlös vanmäktig smärta.

Det är i namn af samma moderskärlek, lika stor hos polska mödrar som hos svenska, som det ånyo vädjas till de svenska mödrarna att göra något för att frånrycka barnadödaren kriget några af hans offer genom att skänka penningar, som kunna förvandlas i mat och kläder, och så bli ett medel till lif åt de lifdömda.

Iduns insamling fortgår alljämt, och bidrag mottagas å Iduns expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm, samt på listor å följande platser i Stockholm: C. E. Fritzes K. Hofbokhandel, Fredsgatan 2, Allm. Tidningskontoret, Gustaf Adolfstorg, Nordisk Resebyrå, Operahuset; i Djursholm hos fru Louise Lombard, i Malmö i Källströms juvelerarbuthik; i Göteborg i N. J. Gumperts bokhandel, i Uppsala i Allm. tidningskonto- ret, samt hos pastor P. V. Ahlberg, Näs, Ålsta (Jämtland).

Dröj icke med att skänka Eder gåfva!

RED. AF IDUN.

Ärade kvartalsprenu- meranter

erinras om kvartalsprenumerationens skyndsamma förnyande, för att expeditionen af tidningsnumren må kunna fortgå utan afbrott. Tillika vilja vi påpeka, att äfven i år kvartals- abonnenterna få tillgodoräkna sig

Iduns julnummer,

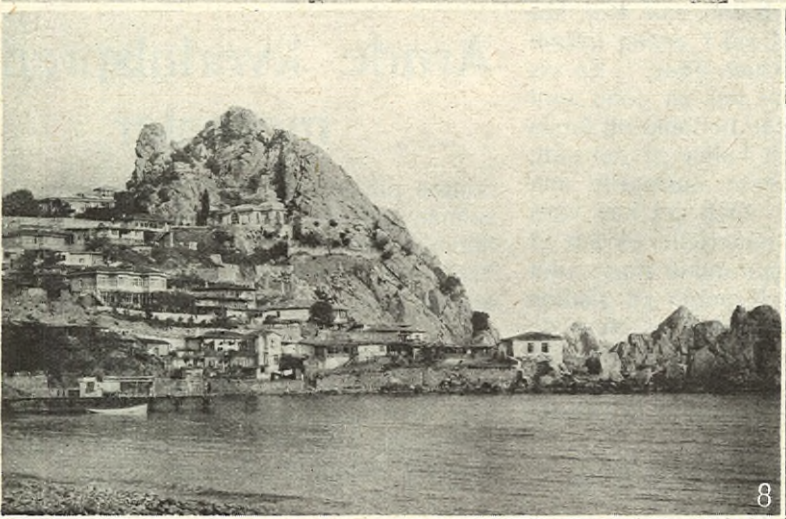
som kommer att innehålla ypperliga skönlit- terära och vackert illustrerade bidrag af våra främsta författare och konstnärer.

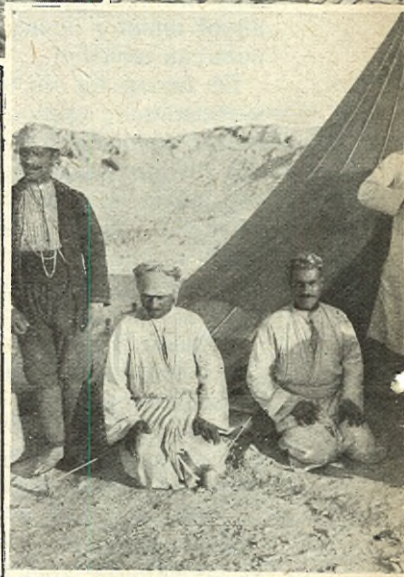
UNDER VÄRLDSKI

ende bland sina med
bulatoriskt sjukfält i ök
familj återkommen till
krigets härjningar. 1

1. Polsk bondkvinna, som stadd på flykt, yaggar sitt barn i en provisorisk vagga, bestående af en schal, lindad kring en trädgren. 2. Tyska soldater växla pengar med ryska fångar. 3. Ryska kejsarinnan med två af sina döttrar i sjuksköterskedräkt. 4. Ryska, i Polen boende judar, hvilka flytt undan ryssarne och nu äro stadda på återväg hem. 5. En stunds hvila i skyttegrafven. 6. Sädestorkning i Polen. 7. En skyttegraf bygges af järnbleck på västfronten. 8. Jalta, en för sin skönhet berömd badort vid Svarta hafvet. 9. General von Mackensen, andra raden längst till vänster, med sin stab. 10. En kvinnlig tysk läkare dr Koch, tjänstgörande som sjuksköterska hos turkarne. Stå-

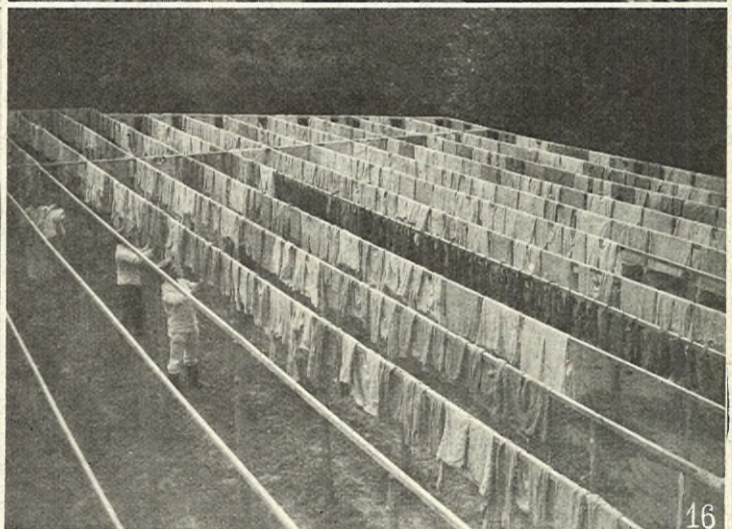
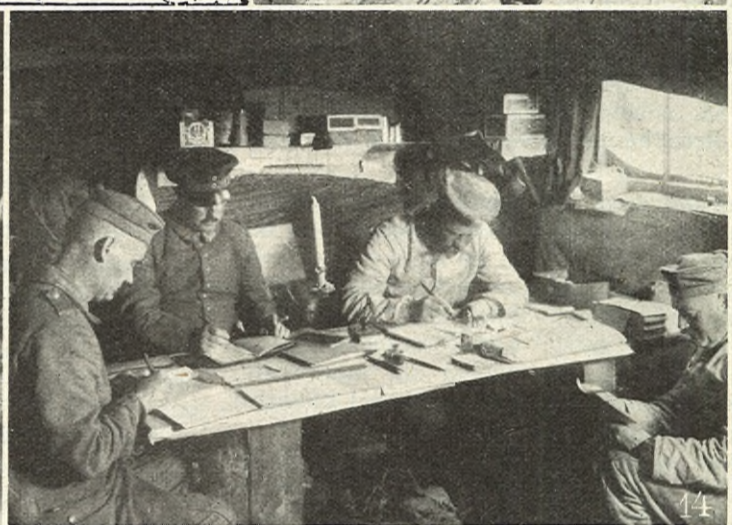

RIGETS ANDRA ÅR

1. Hjälpare framför ett amnen. 11. Rufensk bondin gård, hvilken undgått 2. Barnbegravning i en

polsk småstad. Fyra unga flickor bära kistan till kyrkogården. 13. Den kanadensiske ingenjören och mångmiljonären mr Butler, som levererat 5 miljoner granater till Ryssland. 14. Ett skrifrum i en tysk skyttegraf. 15. En soldats hviloläger på ostfronten. Sparrar uppbära bädden för att skydda den för fukt. 16. En torkinrättning för soldatkläder. Den tyska "militarismen" har också här visat sin ordnande förmåga. 17. Totalvy af Kovno med den af tyska pionärer byggda pontonbryggan. 1, 6, 12, 14, 15. A. Grohs foto. 2, 4, 5, 9, 10, 11, 16. Presse Photo Syndikat. 3. Phototek. 7, 17. Gebr. Hæckel, Berlin. 8. Leipziger Presse Büro. 13. G. Bruennlein.

FÖRR OCH NU

sedda genom gamla ögon.

För Idun af WILMA LINDHÉ.

(Forts. o. slut fr. n:r 36.)

II.

LASA VI INTE JUST NU MED större begärlighet än någonsin, memoarer från det förgångna, skildrande längesen afsomnade kvinnors tillvaro och tankelif? Vittna de inte samtligen om hög kultur och vidgående andliga intressen, parade med de ömmaste, trängnaste omsorger om hem och härd, utförda med pietetsfull ifver, utan någon som helst känsla af martyrskap? Väcka inte deras för mångtaliga år sedan skrifna, själfulla bref beundran öfver huru väl deras författarinnor uttryckte sig, hur ljusst och varmt de kände, huru i allo högtstående de voro? Lägga vi inte märke till huru mycket framför nutidskvinnorna de stodo som uppfostrarinnor? Eller hvilka stöd, hvilka kamrater, uppmuntrare och hjälpare de voro för sin tids stormän? Ingen önskan att blifva stora själfva, men så mycket mera att maken eller sönerna skulle blifva det... Var det så, manne, Göthes högtbegåfvade mor och flera hennes samfida, tänkte och kände?

Det låg ej så litet kärphet öfver forntiden. Men långt mera styrka, fålamod och beslutsamhet. Tänk bara på de kvinnor, hvilka i hänsvunna dagar ryckte till sig förmarna från utsväfvande, undermåliga män — de där döslat bort förmögenhet, gård och grund — och genom sitt ingripande, sin okufliga energi, läto välståndet blomstra upp ur misären.

Hvad måste de inte haft att genomgå af smålek, grämelse, öfverväldigande bekymmer och nerbrytande arbete, innan de kommit så långt? Men hvilken stolt tillfredsställelse, sedan, öfver till brädden fyllda plikter och öfver att ha räddat efterkommandes arfvedel.

Sådana storverk uträttas väl än i dag. Men vida oftare händer det att nutidskvinnan öfvervärderar den egna arbetsbördan och underkänner mannens.

När, till exempel, den stackars af "Tyngdens ande" krossade makan jämför sig med den berömde kvinnoläkaren, tänker hon endast på huru omätligt högt han står öfver henne — "han, den fria forskningens man — som dväljes i tankarnas svala luft och rör sig i rymder, hvilka hon — det af fulliga omsorger tröttkörda träl djuret — åtrått, men aldrig nått..." Och hans arbete sedan? Hur högt, härligt, oberoende af alla obehag, synes det henne ej...? Nåja! Må så vara hvad forskningens och kunskapsbegärets tillfredsställande vidkommer... Men resultatet? Kallets utöfning? Har det inte sina avvisidor? Eller kan det vara behagligt att dag efter dag undersöka eller sköta dessa underlifssjuka eller hafvande kvinnor med "ofantliga magar och ögon likt skämnda ägg?"

Lyckliga eller olyckliga äktenskap komma allid att ingås, hem att skapas, barn att födas. Och nutidskvinnorna vilja äktenskapen — men inte barnafödandet. ... Hemmen, men inte dess besvär.

Uppifrån och ner sträcker sig deras ökade ovilja mot allt hvad hushållsbestyr heter. Blir den förmögna familjeflickan inte gift, eller besitter någon betalbar talang eller brödfödande vetenskaplig läggning, far hon merendels bank- eller kontorsplats för att

göra sig oberoende och slippa ifrån hemarbetet. Och är det inte likaledes för att undgå detta, döttrar från enklare hem tjänstgöra som fabriksflickor och butiksbiträden, eller sätta upp en minimal mjölk-, hushålls- eller sybehörshandel så godt som i hvarje gathörn.

Och detta fastän hushållssysslorna äro så ojämförligt mycket lättare nu än förr, då så godt som ingenting fanns att köpa färdiglagadt, all sömnad skedde för hand samt såväl stickning, spånad, väfning, slakt, bak, ljusstöpning och brygd utfördes af husfolket.

"Mer vill mera ha". Nu pocka allt flera husmödrar på att maskiner skola uträtta också inomhusarbetet och hemmen förvandlas till automater, eller "Hemgårdar", där maten kommer på bordet utan ringaste möda... Allt i och för trälinnans, slafvinnans befrielse.

Tids- och kraftbesparande, det är sant! Men ha vi då så oändligen brådt, att häfdvunna värden måste samt och synnerligen slopas. Kunna maskinernas gnisslande pistonger ersätta varma, älskande händer? Eller skapa värn och skydd för den ungdom, som går okända faror till mötes?

Den som skrifver detta tillhörde en gång ett af dessa gammaldags enkla, förfina hem, där det renande behöfliga saltet — strängheten, dikterad af kärlek och ansvarskänsla — aldrig kändes pinande. Ett hem, där glädjen och hemtrefnaden lågo liksom i själfva luften och barnens uppfostran låg föräldrarna närmast om hjärtat. Där flit och ordning rådde. Bönen började eller slutade dagen, men barnen också dansade med hvarandra kring matsalsbordet efter klaverets spröda toner, och "barnbaler" förekommo allt emellanåt. — Men där kvällarna oftast förgingo under det modern läste högt, medan fadern — som var skeppsbyggare och varfsägare — stod lutad öfver riibrädet.

Hvilken gammalsvensk gästfrihet utvecklades där inte! Och hvilken glad, älskvärd, af kvickhet gnistrande umgängeston!

Som husfaderns verksamhet fordrade hans närvaro utomhus, blef husmodern själfskrifvet hemmets och barnens främsta vårdarinna. Sant är att flera tjänare än som nu brukas, kommo henne till hjälp. Men utom det, att hon vakade öfver deras vand, moral och ekonomi, torde de dryga husbestyren blifvit nedtryckande nog — om de ej utförts med godt mod och som en gifven sak.

Att läsa och tala franska var under Carl-Johans-tiden — och närmast därefter — helt vanligt, medan andra språk — hvad kvinnorna angick — först senare togos med i räkningen. Men när barnen började lära tyska, tog denna moder också lektioner, för att inte stå dem för mycket efter.

Svåra tider kommo emellertid — samtidigt med en hela landet drabbande ekonomisk kris — tvingande husfadern att gå ifrån såväl skeppsbyggeri som varf och skeppsdoca, för att söka en föga gifvande sysselsättning. Med detsamma trädde husmodern till genom att öppna hemmet för betalande skolynglingar och blef så godt som familjeförsörjare. Men i stället för att fördummas, eller förvandlas till träl djur, växte hon med uppgiften och blef — som förut — mannens stöd och barnens förtrogna. Eldsjäl och entusiast lifvet igenom. Från detta hem utgingo också söner, som blifvit till heder för sitt land och välsignelse för mänskligheten... Hvad mera kunna föräldrar begära?

Utan konst och litteratur blir lifvet en färglös, tröttsam ökenvandring och gifvetvis är

det en nationalförlust — om ej mera — ifall de kvinnor, som äga geni, konslnärsbegåfning och skaparekraft, i den ena eller andra riktningen, hämmas i växten af husliga omsorger — och det böra de akta sig för. Men hur lätt går det inte återigen att öfverskatta den egna begåfningen, i åtrå att ägna sig åt det man har lust för. Skulle dessutom kvinnan först efter giftermålet upptäcka större konsnlärliga eller litterära anlag, brukar nutidsmannen sällan sätta sig emot deras utveckling — med risk, kanske, att nämnas — "min fångvaktare, min bödel".

"Hemtrefnad" för ensamma, själförsörjande, bildade kvinnor, där de utan störande omsorger kunna ägna sig helt åt sin gärning, äro rent förträffliga inrättningar. Men har kvinnan gjort sitt val, och träd in i äktenskapet, måste hemmet — om nöden inte tvingar till biförtjänst — blifva... inte "trampkvarnen", där hon går sig trött i hemlig leda vid man och barn, utan helgedomen, där hon verkar till de sinas — och därigenom till mänsklighetens bästa. Ty i hemmens renässans ligger världens frälsning — och att påskynda den bör vara kvinnans liffsuppgift.

Hvad har man inte också att vänta af henne, sedan hon träd ut ur den tvångscirkel af fördomar, manlig godtycklighet och slö underkastelse, som århundraden igenom hållit henne fången.

Hur har inte hennes "frigörelse" ändrat förhållandena man och kvinna emellan? Hur ofattligt att det funnits en ej allt för aflägsen tid, då föräldramyndigheten påbjöd tvångsäktenskap, mannen inte drog sig för att vara husstyrann och budet "du skall vara honom underdånig" gällde som trosartikel.

Var kvinnan fordomdags alltför inåtvänd, är hon i dessa tider möjligen raka motsatsen, i ifvern att sätta sig in i sociala frågor och blifva likställig med mannen... Eller hon öfverlägsen? Ty är det inte så att hon, innerst inne, anser sig klokare eller bättre och ser ner i stället för upp på honom?

Omvärderingen är väl delvis berättigad. Men de dagar komma för visso, snart nog, då man och kvinna gå bredvid hvarandra på lefnadsvägen som blott och bart människor, utan tanke på kön och begåfning, med samma rättigheter och skyldigheter mot hvarandra och medvandrarerna.

"Hvad kriget sått skall kvinnan skörda", heter det. Och det blir så, när hon får göra sitt inlägg äfven i de afgörande världshändelserna. "Men hur skall hon få tid? Hvad skall hon inte försumma?" frågas det. Och svaret blir att hon hinner med det väsentliga, när det myckna oväsentliga, som ännu uppstår sinnet, faller bort.

Slutsumman af jämförelserna mellan förr och nu blir väl till sist, att tidsvägens förlopp — hur tröstlöst det kan se ut — alljämt går framåt mot ett bättre. Och att den framförallt ryckt kvinnan med sig och ställt henne på ett högre plan.

Betänkas må dessutom — till tviflarnes uppbyggelse — att slagget faller i ögonen, medan guldet måste letas upp.

Hårda tider fostra starka karaktärer — eller tvinga fram det bästa ur människonaturen... Är den förhoppningen då förmäten, att ur den nöd och jämmer, det haf och den orätfärdighet, som nu befläcka jorden — genom mäns och kvinnors förenade bemödanden och renade viljor — världsfredens välsignelse skall springa fram i syndens och olyckans fotspår, och den guldålder af endräkt, broderskärlek och fullkomning släkte efter släkte drömt om — och hoppats på — nå sin fullbordan?

Héléne Gyllensvärd, f. Charpentier.

En "grande dame" i Småland.

VID STRANDEN AF DEN KANALISERADE ÅBYÅN, som förbinder Helgasjön med Asasjön, reser sig Åby gamla herregård, omskuggad af väldiga träd. Hufvudbyggnaden, ett tvåvåningshus med brutet tak, är uppförd i början af 1700-talet, och där är allt i gammaldags stil. Familjeporträtt blicka från väggarna ned på de antika möblerna, och solljuset bryter sig i kristallkronornas prismor. De stora salarne i andra våningen stå dock nu för det mesta tysta och tomma. Men för blott ett par år sedan bodde husets härskarinnor ännu däruppe i ett af rummen, och helt visst vandrade hon då ofta nog genom våningen, medan blicken gled smekande omkring. Hvarje föremål är för henne ett minne. Nu har den höga åldern tvungit henne att flytta ned i bottenvåningen. Men hon är alljämt rak och sällsynt rask, så vänlig mot alla och intresserad af allt. Under 49 år förenad i ett lyckligt äktenskap med kammarherre Ferdinand Gyllensvärd, har hon haft 10 barn, af hvilka 6 nu lefva. Änka sedan 1889, har hon sett barnbarn och barnbarnsbarn växa upp, och så lefver den gamla, trots lifvets sorger, lycklig bland de sina. Nu den 19 september fyller hon 96 år.

Hvad beträffar kry ålderdom, så har hon godt påbrå. Hennes far öfverstelöjtnant Claes August Charpentier föddes i Finland 1772. Som änklings bodde han hos dotter och måg på Åby, och vid 80 års ålder beslöt den gamle krigaren att besöka fädernebygden. Dottern försökte att afråda honom. Det fanns inga järnvägar, och resor voro besvärliga för den tiden, men den gamle herrn hade fattat sitt beslut och därmed basta. Han for i eget ekipage genom Sverige och på segel-

Åby Herregård.

fartyg öfver Östersjön, och så bar det af på skjuts till fädernegården Hakiala i trakten af Helmingfors. Han brukade själf beskrifva, att han kom fram en kväll i skymningen och steg genast in i salen, där eld flammade i den öppna spiseln. Kring brasan sutto hans sex gamla systrar, och han hälsade dem med en artig bugning.

"God afton, mina nådiga damer! Ni skall int' tro, att det är en friare som kommer! Men har jag int' den äran att vara igenkänd?"

Då reste sig den äldsta af systrarna, 93-åringen, och sade: "Bedrar mig int' mina gamla ögon, så är det bror Claes, som står framför oss."

"Och ni må tro det blef en glädje! Somliga gråto och somliga skrattade, och de som af ålderdomssvaghet int' kunde någondera delen, de grinade illa och menade väl."

Sedan den gamle tillfredsställt sin hemlängtan återvände han till Sverige och dog på Åby vid 93 års ålder.

Hans dotter är rik på minnen. Hon vistades i ungdomen ofta i det Tegnérska hemmet, där en af hennes systrar var fosterdotter. Hon minnes Tegnér i hans krafts dagar, hur han, då hon skulle fara på sin första bal, leende varnade:

"Akta dig för hökar, min hvita dufva!"

Men hon minns honom också bruten af sjukdom, slocknad före döden. Och ändå kunde lifvet ibland åter blossa upp. En gång vid ett besök i biskopsgården möttes hon af biskopinnan med de orden:

"Så väl att du kom, Héléne! Jag har så mycket att styra med i dag. Gå in till Tegnér."

Men hon svarade:

"Kära tant, jag kan intel! Hvad skall jag säga till honom?"

"Jo, du måste, gå bara in!"

Och därinne saft den sjuke slö och frånvarande. Men då hon tog plats bredvid honom och frågade: "Hur mår biskopen?" ljusnade han plötsligt upp, ögonen glänste lifliga som fordom, och han svarade leende:

"Hur kan jag må annat än bra, då jag har dig vid min sida!"

Åby underhafvande ha också mått bra under den gamla goda tiden, och de hålla kammarherrinnan mycket kär. En gumma, som fick komma in för att efter sin önskan se på henne, utbrast:

"Hva' ho' ä' vacker! Ho' ä' som e' frärosa!"

Och en annan af de gamla på godset har sagt:

"Vi tacka Gud för hvar dag hennes nåd lefver."

Ja, väl må vi tacka Gud så länge de gamla få lefva! De äro minneslänkar i släktkedjan, gestalter komna fjärran ifrån, som efter en lång vandring i solnedgången blicka tillbaka mot det förflutna och framåt mot en gryende dag.

MARIA DURLING.

De vägar, som vi vandrat...

DE VAGAR, SOM VI VANDRAT EN GÅNG I unga åren, dem minnas vi och älska; dem glömma vi ej snart. Hur sjöngo icke lärkorna mer jublande om våren, hur strålade ej himlen och solen mera klart än annorstäds i världen på vägar, dem vi nötte med tunga fjät och bitterhet från allför tomma år, se'n väl vi hunnit åldras och lifvet gjort oss frötte och hjärtat fått sitt första, obotligt djupa sår. —

Nog lyser solen ännu som i de farna åren, då lifvet log och lekte och hjärtat än var helt. Väl dröjer vårens kväll lika blid som då i snären och lärkors jubelhymn blir väl än som fordom spell.

Men vi ej mer det märka, där stapplande vi draga allt längre bort från paradiset's port, för alltid stängd.

Vi minnas blott med vemod vår ungdoms korta saga och vägarne, vi vandrat en gång i salig ängd...

HENRIK ULLMAN.

STRINDBERGSVECKAN — DET TOG sig onekligen bra ut på affischen och narrade den oinvigde att tro, att diktarminet firades med en större vallfärd till Dramatiska teatern, eftersom vi nu i August Strindberg verkligen fått en dramaturg, som berättigar oss att hålla hufvudet högt, när norrmännen komma släpande med sin lille knoftrige Ibsen som den ende saliggörande mästaren.

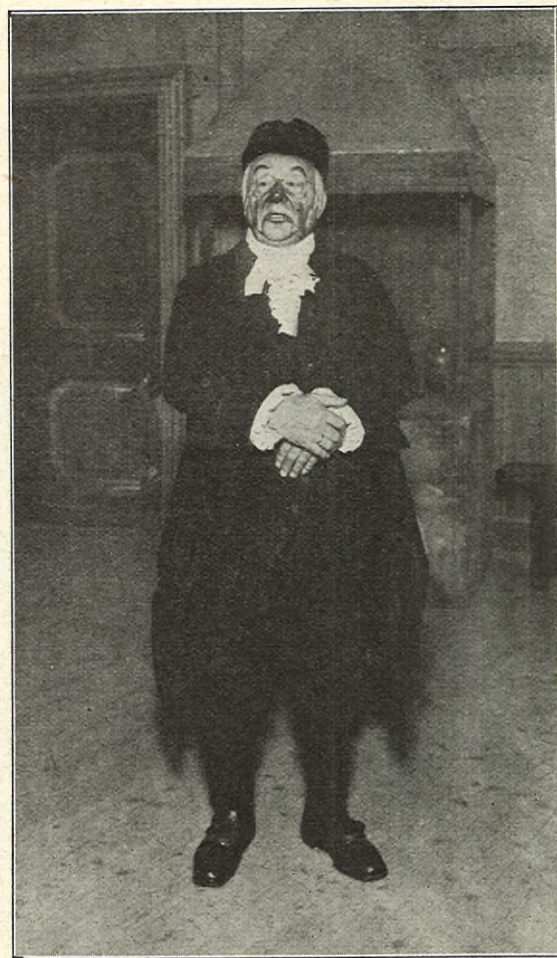
Men Strindbergsvännerna lågo förmodligen på landet, och det öfriga folket infann sig helt sparsamt. Strindberg lockar inte just nu i vacker september. Den svalnande oktober eller den kulna november stå nog närmare i korrespondens med stämningen och atmosfären i "Fadren" och de bittra enaktare, som utgjorde "veckans" program.

Genom en slumpens tillskyndelse fick det svenska dramats skapare godt sällskap af den danska komediens fader — August Strindberg och Ludvig Holberg spelades några affnar samtidigt på Stockholmsscenen. Och det var Olaf Poulsens outfömligt frodiga och gestaltande komik, som ännu en gång gaf oss Erasmus Montanus och Jeppe, så att vi skrattade oss till tårar och smälte i beundran inför en scenkonst, som nått höjdpunkten af människoframställning.

Själftva ensemblen hade kunnat vara konstnärligare, men danskarna ha ju sin Holberg i blodet, så att någon egentlig stilsöndring behöfver man inte befara. Erasmus Montanus framställare, herr Svend Mothling, stod afgjordt främst som ackompanjetör till Olof Poulsens rika föredrag. Det var en äkta dammgrå och förläst prägel öfver denne latinspackade bondestudent, och i spelet funnos många ypperliga detaljer.

Vasateaterns inledningsprogram "En fiffikus", trivialt som en muntrationsafton i en folkpark, har efterträds af ett nervkittlande amerikanskt kriminalstycke "Kärlekens seger", hvilket antagligen kommer att kvarstå länge på programmet. Författaren, Charles Klein, är tydligen en praktisk teaterkarl, som förstår konsten att göra scener, inför hvilka publiken sitter och undrar: hur i all världen skall det här reda ut sig?

När det så placeras en öfver alla mänskliga gränser själfuppoffrande kvinna sådan som lilla fäcka Annie Jeffrie i styckets midt, kring hvilken handlingen med alla dess sensationer vänder sig, är vägen till publikens lättörda hjärta funnen. Behöfva vi säga att fröken Borgström med öm och fin konst förvandlade den groft hopnickrade rollen till en skapelse av värme och naturlighet, som torde förlåna stycket dess lifslängd på Vasateatern? Fru Hanssons strålande

Olaf Poulsen som Per Klockare i "Erasmus Montanus". Anna Backlund foto.

miljardärhustru bör också räknas till skådespelets bättre agremanger, likaså herr Sandborgs i mask och spel utmärkte brottmålskommissarie samt herr Hagman som försvarsadvokaten.

"Primerose" på Svenska teatern, en fransk komedi af herrar de Flers och de Caillavet, excellerar också med en kvinnofigur, som minst sagdt kunde kallas änglarnas syster. Men denna Primerose har af författarne utrustats med en délice, som den lilla amerikanska saknar. Hennes jungfruliga skärhet räknar släktskap med flickgestalterna i m:me de Pressensés himmelsblåande böcker, hvar till de skickligt beräknande författarne lagt en nyans af glädighet, som gör henne till en högst intagande företeelse på scenen. Mycket är därvidlag fru Tora Tejes förtjänst, ty den unga skådespelerskan spelar rollen med poetisk finhet och tjuvning, skickligt undvikande sentimentalitetens försåt. Stycket är f. ö., åtminstone i de båda första akterna fint och roligt, om också föga ursprungligt, och herr Svennberg som hjärtlig och smått ironisk kardinal samt fru Fahlman i en lifsglad gammal grevinnas skepnad poängtera med bravur sina många kvicka repliker.

Nedanstående skildring utgör det adertonde porträttet i den serie personkaraktärstiker, som ansluter sig till vår stora pristäfling "Idun's friaval", angående hvars bestämmelser vi hänvisa till täflingsprospektet i n:r 1.

18. Den glada änkan.

HON DOLJER SINA FÖDELSEDAGAR med en blandning af ångest och skålmaktighet, ända till nästa lysning, då hon nödgas, för sakens skull, lägga fram sina papper — och upphör att vara den glada änkan. Åtminstone tillsvidare.

Årets öfriga dagar njuter hon så mycket mer och söker ge dem ett visst innehåll, en liten pointe, som afser att skyla öfver hur tunn detta innehåll är. Ty i grunden är hennes lif i allt för hög grad uppfyllt af hennes egen person. Mest roar hon sig själf, i viss mån också andra, men hon lefver för ingen, för intet, för stunden och det glada lynnet. Men låt oss inte gå till rätta med henne för det.

Hon är mycket ensam i världen, men näs-

tan aldrig allena, har få anhöriga, som hon bryr sig om, men så många fler vänner. Hennes ensamhet kommer af brist på förmåga att umgås med sig själf — hon sysslar ständigt med sitt lilla jag, men står inte på förtrolig fot med sitt inre. Icke ens det skydd mot ensamhetens vemod och påminnelsen om lifvets meningslösa jäktande, som bjudes af ett par små barn, har hon tid att uppskatta och begagna sig af, bara för sin sällskaplighets skull. Äger hon barn, drar hon försorg om att inte bli störd af dem, i det hon bereder dem den bästa uppfostran som står till buds — en förstklassig pension på den hälsosamma landsbygden. Hon är noga med att barnen hvarje söndagseftermiddag skriva till sin kära mamma, som ofta glömmar att öppna deras bref, förr än långt fram i veckan. Att besvara deras förtroenden skulle bli för omständligt, hon nöjer sig med förmaningar, ja, i nödfall med ett vykort.

Den glada änkan är föga filltalad af plikter, men uppfyller sina skyldigheter med fullkomlig ackuratess och en punktlighet som aldrig klickar. I det afseendet är hon korrekt och vill helst vara det i alla, men temperamentet tar öfverhand ibland. Det nöje hon dyrkar, hon följer dess bud, några lagar ålägger det inte. För nöjets nyckfulla gudom finns endast nuet, nuets kraf och nuets stämning, nöjet är anarkist. Ofver ingången till dess rike, vid porten till sitt Abbaye de Thelème, skref Rabelais, alla regellösa njutares lösen: Fais ce que tu voudras! Gör hvad som faller dig in.

Det ligger en aura af skratt kring denna änka, och de muntra infall hon själf ej hinner med, trollar hon fram genom sin blotta uppenbarelse i en krets... Det finns kvinnor, som förstå att afvakta mannens ord med en så själf full uppmärksamhet, att han i deras närhet blir känslövarm och djup, stillsam som en gammal hviskande ek. Hon däremot gör honom yster och djärf i sina förslag, om än något osäker i den improviserade rollen af kvickhufvud. Ett leende, framlockadt på dessa villigt leende läppar, får honom att rodna af stolthet och tro på sig själf. Hvad tror han? Alltid detsamma som alla andra tro, när de andats en stund drifhusatmosfären kring den glada änkan att han förvärfvat hennes ynnest, hennes lättvunna, flyktiga ynnest, som flödar öfver hennes bräddar lik vattnet ur en fontänskål. I glädjen att ha nått detta lilla mål för sin yrvakna fåfänga kastar mannen sin värdig-

hets väl draperade toga och "gör sine Hoser gröne", som de säger i det glada Köbenhavn, de gladas änkesäte.

Knappast någon nalkas denna förbryllande företeelse, besjälad af särdeles reella afsikter. Men i umgängets lopp, då ej allt går så gladt som man väntat, vakna sådana anfäktelser lätt. Ankans hattar ådraga hennes följeslagare afundsjuk uppmärksamhet, när han för henne in till det beställda bordet på någon sen kvällsrestaurant. Och all världen vet — eller tror sig veta — att hon betalar dem själf, af de obestridliga räntor, som enligt öppet tillgängliga handlingar tillfölla henne, när det sorgliga hände, att hon blef det hon är, glada änkan. Håri ligger hennes styrka, räddningsbältet i hvilket hon gungar på societetens ocean och inte sjunker. Hon roar sig för egna medel, om man undantar några enkla poster, såsom teaterbiljetter, förfriskningar och kanske bilen hem med taxa III. Ramen, som är det dyraste på hela tafeln, är hemförgylld och får därigenom en hederlighetens palina, som tillåter den muntra frun att bevara sitt umgänge från perioden i svart, medan hon utvidgar det efter sitt lynnes behof med folk, som bättre förstår henne i kulört...

Denna nimbus af betalda räkningar och tryggad ålderdom drifver mängden man till ett uppförande mot den sköna damen, som förvillande liknar betagen erotik. Berusad af ankans täthet säger han på försök saker, som man skulle tro inspirerade enbart af hennes klara hy och af delikata näringsmedel uppbyggda embonpoint. Men helt ofrivilligt mänger sig i hans drömmar om en framtid vid denna angenäma kvinnas sida djupa tankar på en lättvindig uppgörelse — den lilla skuldbörda han råkat åsamka sig — må den ha sin grund i någon oförskyllad förlust eller en elegantare standard of life än årsbalansen strängt taget medgaf.

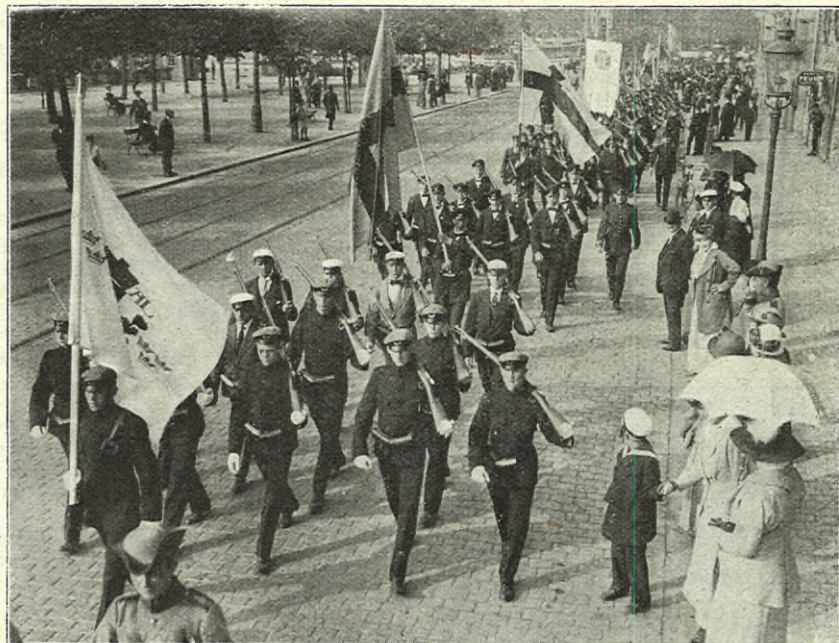
Och det måste man väl erkänna, att om någonsin förmögenhet är önskvärd (som det heter i de klassiska annonserna) för den gemensamma trefnaden, så är det, när den föres i boet af den glada änkan. Ty har man inte råd att roa sig i samlifvet med henne, skulle man säkert känna sig allt för arm. Det hvilat en tryckande införseltull på den glädje, som skall importeras utifrån genom sinneas tullportar.

Den glädje däremot, som springer ur hjärtat, är skattfri och billig som en dryck af källans vatten, ren som denna.

MOGENS LANG.

Ännu en bild från riksskyttetäflingarna: 600-metersskjutningen vid Kaknäs. O. Ellqvist foto.

Från skolungdomens skyttedag: afmarschen till Kaknäs' skjutbana. W. Lamm foto.

* Svenska Teaterförbundets Lotteri *

Lotter till andra dragningen nu utkomna.

Huvudvinster:

Jordbruksegendom med åbyggnader och inventarier. Egendomen är avskedd från Knivsta gård, 10 minuters väg från Knivsta järnvägsstation (49 kilometer från Stockholm) samt omfattar 10 tld förstklassig åkerjord jämte skogsmark och sjötomt med strandrätt, vid den natursköna Valloxen. Egendomen är inköpt genom Nationalföreningen mot emigration, vilken institution även uppför åbyggnaderna för lotteriets räkning. Dessa bestå av rymligt och prydligt boningshus om två rum och kök samt ladugård för fyra kor och en häst m. m. — till vinsten hör erfordrerliga lantbruksinventarier.

9 000 kronor

Modell till åbyggnaderna visas **Birger Jarlsгатan 16.**

LOTTER å 2 kronor säljas i Allmänna Tidningskontoret, Stockholm, i samtliga rikets Bok- Pappers- och Cigarraffärer samt på rekvisition utan förskottslikvid (helst å brevkort) direkt från Teaterförbundets expedition, adress endast Stockholm 5, i vilket fall 35 öre till porto och dragningslista tillkommer.

Ett hem inköpt hos Aktiebolaget Nordiska Kompaniet, bestående av matsals- herrums- och sängkammarmöbel m. m.

8 500 kronor

Utsättes **Birger Jarlsгатan 16.** **55 kvm Skärgårdskryssare av Evatyp**, ritad för lotteriet av ing. E. Salander, i huvudsaklig överensstämmelse med årets succésbåt "Eva" av samma konstruktör. Båten bygges i mahogny vid Knut Holms yaktvarv Gamleby samt levereras fullt segelklar och utrustad.

8 000 kronor

Närmare beskrivning m. m. **Birger Jarlsгатan 16.**

Briljantsmycke inköpt hos hovjuvelerare C. G. Hallberg.

6,000 kronor

Utsättes **Birger Jarlsгатan 16.**

Desutom ett stort antal synnerligen värdefulla vinster, varav en del utställas i lotteriets lokal, **Birger Jarlsгатan 16.**

7 000 vinster till ett sammanlagt värde av över **110,000 kronor.** Obs! Dragning sker så snart lotterna slutsålls! Vinster vilka icke avhämtats inom två månader efter det dragningen skett, tillfalla lotteriet.

OXYGENOL SALVA

Med vätesuperoxid

Den som kommer först till kvarnen får först malet.

Om Ni skall sälja Julstämning i år, så börja genast. I fjol var den slutsåld långt före jul och kunde icke tilltryckas.

Begär profportfölj som jämte planscher sändes gratis från

Åhlén & Åkerlunds Förlag
Afd. Julstämning, Stockholm C.

ten af smöret lägges i små flockar på ansjovisen. Äggen stekas i ugnen, tills hvitan stannat. Serveras som frukosträtt.

Kurrysoppa (f. 6 pers.). 1 litet rotselleri, 1 morot, 1 1/2 lit. efterbuljong, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 2-3 äggulor, curry eter smak, salt, cayenne, 1 dcl. risgryn (1 hg.), 1 1/2 lit. vatten, 10 gr. salt.

Beredning: Selleriet och moroten ansas på vanligt sätt, skäras i fina strimlor och kokas mjuka i buljongen, som därefter silas. Rötterna läggas i soppskålen. Smör och mjöl fräsas 2 min., buljongen spådes på och får koka under rörning 5 min. Äggulorna slås upp och vispas i soppan, som därefter afsmakas med kurrpulver, salt och cayennepeppar och hålles öfver rotsaker i soppskålen.

Pisgrynen sköljas, påsätts i kokande saltadt vatten och få koka, tills de äro mjuka eller omkr. 15 min. De upphållas i durkslag, öfverspolas med kallt vatten och få stå framme i ugnen några min., under det de ombråras med gaffel för att bli torra och varma. Läggas upp på karott och serveras till soppan.

Färserad gädda (f. 6 pers.). 1 gädda på 1 1/2 kg., 2 tsk. salt (10 gr.)

Till färsen: 150 gr. skrapat fiskkött, 70 gr. smör, 1 ägg, 1 msk. mjöl (10 gr.), 1 1/2 dcl. grädde, 1 tsk. salt (5 gr.), 1/2 tsk. socker, litet hvitpeppar.

Till panering och stekning: 1/2 ägg, 2 msk. stötta skorpor jöng.

Beredning: Gäddan rensas, helst dagen innan den skall användas. Den fjällas, urtages, sköljes mycket väl, torkas med en fiskhandduk gnides in- och utvändigt med saltet och får hänga på svalt ställe till följande dag. Då utskäres ryggen med en hyvass knif, men huvud och stjärt få sitta kvar. (På benet kokas buljong att spåda fisken med.) Af fiskköttet skrapas 150 gr., hvarvid alla småben noga borttagas. Det blandas med det kalla smöret och drives 4-5 ggr genom köttkvarnen. Massan stötes därefter i stenmortel med trästöt, tills den är fin och sammanhängande. I ett fat vispas ägget, mjölet, grädden och kryddorna; denna blandning inarbetas matskedsvis i färsen, som bör röras omkr. 1 tim. hvarefter den passerar. — Gäddan fylls med färsen till 3/4, hvarefter buken hopsys med blyrsöm. Fisken penslas med det uppvispade ägget, beströms med stötta skorpor, läggas i en långpanna, smord med hälften af smöret, och resten af smöret lägges i flockar ofvanpå gäddan. Den stekes i god ugnsvärme omkr. 1/2 tim., spådes med fiskbuljongen och öfveröses ofta; lägges upp på varmt fat, träden borttages och fisken garneras med persilja, kräftstjärtar eller frästa champinjoner och serveras med kräft- eller champinjonsås.

Misena pudding med vin (f. 6 pers.). 30 gr. maisenamjöl, 3 dcl. vatten, 3 1/2 dcl. franskt vin, 150 gr. strösocker, skal och saft af 1/2 citron, 4 äggulor.

Beredning: Maisenamjölet utröres med 1 dcl. af vattnet. Det öfriga vattnet kokas upp med sockret samt skalet och saften af citronen. Vinet och afredningen tillsätts och krämen får koka 5 min. Kastrullen aflyftes, äggulorna ivispas en i sänder, och krämen får sjuda, under kraftig vispning, tills den är tjock, då den upphålles och vispningen fortsättes, tills krämen är kall.

En vacker bleckform sköljes med kallt vatten och beströms med strösocker, krämen ihålles, och formen får stå på is 2-3 tim. Puddingen uppstjälpes på flat glasskål och garneras med biskvier eller makroner.

Svamppudding (f. 6 pers.). 1 1/2 lit. färsk svamp (Karl Johans kantareller ell. blandad svamp), salt, 3 kvartbröd (150 gr.), 5 dcl. mjölk, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 portag. lök, 1 msk. hackad persilja, 3 ägg, salt, närsalt.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Svampen rensas,

NU

ÄR TIDEN INNE

för våra ärade kvartalsprenumeranter att förnya prenumerationen för årets sista kvartal.

IDUNS JULNUMMER

gediget och innehållsrikt som vanligt, med bidrag af framstående författare och konstnärer, utdelas vid årets slut

gratis till alla prenumeranter!

Prenumerera i dag!

Försök Stekt gröt af SVALÖFS snabbkokande KORNFLINGOR

KÖKSALMANACK

Redigerad af **ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND**
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 19-25 SEPT. 1915.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; ägg i låda med ansjovis och stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med scones. Middag: Kurrysoppa; färserad gädda med kräftsås; maisenapudding med vin och biskvier.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; halstrad sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Kokt lambringa (dillkött) med dillsås och potatis; blåbärsoppa med vispad grädde och skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; fattiga riddare med sylt; mjölk; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Svamppudding med tomatås och haricots-verts; äpplen, stekta i ugn med vispad grädde.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med äggvrå; mjölk, kaffe eller te. Middag: Blom-

Fort och lätt

uppnås ett glänsande resultat om man putsar kökskär, mässingsluckor m. m. med

Gahns Splendid

i flaskor å 25 och 50 öre.

RECEPT:

Ägg i låda med ansjovis (f. 6 pers.). 1/2 msk. smör (30 gr.), 6 ägg, 6 ansjovisar.

Beredning: En låg omelettform smörjes med smör. Äggen sönderläs försiktigt och få glida ner i formen tätt intill hvarandra.

Ansjovisen rensas, urbenas och hvarje ansjovis skäres i fyra filéer. Två filéer läggas i ring omkring hvarje ägg och två i kors öfver ägget. Res-

SIDENHUSET

Stockholm.
Regeringsg. 32.
Detalj & Engros.

Damernas parad.

Är Skandinavien största firma för **Sidenvaror, Sammet, Spetsar, Band, Ylle- och Bomullstyger.**

Damunderkläder, finare Tricotage, Handskar.

P. D-Korsetter, Damkonfektion, alla slag.

Landets största detalj-Damskrädderi.

Lyxbeställningsafd. 2 fr. upp. Populäraafd. 1 fr.

Profver & kostnadsförslag franco.

Priserna erkändt lägre än i utlandets Sidenhus.

BAST AR
EKSTRÖMS JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEMTEKN. FABRIK

EKSTRÖMS VANILJSÖCKER
ÖREBRO KEMTEKN. FABRIK

D. B. C.
Flytande Putskräm för metaller.
Profva den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt.
Fabrikanter: Dorch, Bäcksin & C:os A.-B. GÖTEBORG.

Välsmakande och därför utan tillsatser lätt intagligt äfven af barn är Apoteket Vasens järnpreparat "Ferrol", organiskt lättsmält preparat. 0.97 % järn. På alla apotek till 2 kr. fl.

SKULTUNA
KOK- KÄRL

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET
ÄR

KRISTALL PATENT

Världsberömda. SINGER Co.
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialer på alla större platser.

Obs!
VARUMÄRKET "FYRTORNETS"
Svenska

Sardiner i finaste
Olivolja och Tomatsås för Smörgåsbordet.

Vackert hår.

Den berömda **YVY-hårkammen** är i sanning en triumf öfver allt hvad redkammar heter. Tusentals mödrar och damer prisa **YVY-hårkammen**, ty den lättet hvarmed kammen återställer det mest svåra hår till sammetslent är förvånansvärd. **YVY-hårkammen** är så stark och seg att den kan böjas i halfcirkel utan att brytas och återtager strax sin rätta form. **YVY-hårkammen** erhålles för 85 öre, 2 st. för 1:40, mot postförskott eller förut insändt belopp fraktfritt från

Österlin & Ulriksson, Ystad.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDA AV LÄKARE
Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Lejon Pantar & Strumpor

ÄRO AF BÄSTA KVALITE
& OMSORGSFULLASTE
UTFÖRANDE
FÖRSÄLJAS ÖFVERALLT

sköljes väl, får rinna af och sättes på i en gryta tillsammans med litet salt. Något vatten tillsättes ej. Grytan sättes öfver långsam eld och 3-4 min. Svampen tages upp, får rinna af och hackas ganska fint. Den fräses därefter tillsammans med den hackade löken i smöret, tills det är klart. Den klämms då upp med sked ur smöret. Härifrån sedan brödet, hvilket förut uppmjukats i mjölen och urkräms. Detta blandas häfver med den frästa svampen, löken, den hackade persiljan och äggulorna samt smaksättes med salt och närsalt. Sist iblandas de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan fylles i en smord och brödbeströdd pudringform och gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1 tim. Uppstjälpes och serveras med tomatås och grönsaker.

Tunna pannkakor med maräng eller grädd (f. 6 pers.). 3 äggulor, 3 del. grädd, 160-180 gr. mjöl, 7 del. mjölk, 1 tsk. salt (5 gr.), 1 1/2 msk. smör (30 gr.). Till laggen: 2 msk. smör (40 gr.). Till fyllning och garnering: 2 kkp. sylt (hallon eller jordgubbar), 3 äggvitor, 150 gr. florsocker eller 3 del. tjock grädd och 1/2 msk. socker (8 gr.), 5 gr. sötmandel. Beredning: Äggulorna söndervispas med stälvisp, grädden ihälles, och därefter vispas mjölet, som helst bör vara siktadt. Mjölet spades på, saltet och smöret tillsätts, och smeten får stå 2 tim. för att svälla. En pannkaksagg upphettas långsamt, smöret smältes i vattenbad, och härmed penslas laggen. Smeten omröres väl och därefter gräddas tunna pannkakor, som läggs på hvarandra på varmt fat; hvarje pannkaka öfverstrykes tunn med något af sylten, hvilken värmts i vattenbad. Pannkakorna skäras i 12 bitar och få avsvälas. Äggvitorna slås till hårdt skum. Sockret nedsiktas försiktigt i äggviteskummet, marängmassan utbreddes öfver pannkakorna, beströms med den skällade och finhackade mandeln, och kakan får stå i svag ugnsvärme, tills marängen är halftorr och har vacker ljusgul färg.

Pannkakorna kunna äfven garneras med grädden, slagen till hårdt skum och smaksatt med sockret, beströms med mandeln och serveras genast. Mellan tunna pannkakor kan öfverbreddas vaniljkräm, hvarefter pannkakorna begjutts med varm körsbärs- eller jordgubbsaft.

Kalfrulader (f. 6 pers.). 1 kg. benfritt kalfkött, 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar. Till färs: 2 hg. af köttet, 50 gr. spåk, 1 msk. smör (20 gr.), 1 msk. mjöl (10 gr.), salt, hvitpeppar, 1 tsk. finhackad portug. lök, 1 msk.

finhackade champinjoner eller tryffel, 1 1/2-2 del. tjock grädd. Till steking: 3 msk. smör (60 gr.), 1 msk. mjöl (10 gr.), 3 del. buljong, 2 del. tjock grädd. Beredning: Köttet torkas med en duk, urvriden i helt vatten — 2 hg. därefter användes till färsen — det öfriga skäres i 12 skivfor, hvilka bultas väl med en fuktig köttklubba och ingnidas med kryddorna. Till köttfärsen males köttet, spåket och smöret 4 ggr genom köttkvarn. Färsen stötes jämte mjölet i stenmortel, tills den blir jämn och smidig, då iblandas kryddorna, löken, svampen och grädden, litet i sänder. Färsen bredes på köttskifvorna, hvilka därefter hoprullas med färsen inåt och ombindas på två ställen med fint segelgarn, doppadt i kokande vatten. Smöret brynes i en järnkastrull, ruladerna läggs i och brynas vackert, beströms med mjölet, spådas med den kokande buljongen och grädden och få steka med lätt slutet lock, tills de äro möra, eller omkr. 3/4 tim. De tagas upp, smörrena klippas bort, läggs i karott och säsen vispas upp, afsmakas och hålles öfver ruladerna. Serveras med pressad potatis eller grönsaker.

MUSTAD'S VÄXT-MARGARIN

För smörgåsbordet och den bättre matlagningen är endast det bästa godt nog.

Begär högsta märket: MUSTADS
"BÄSTA-VÄXT"

ELNA.

Skiss af Avi.

(Forts.)
Mor Karin hade dock bara fortare knipit ihop de smala läpparna, och så hade hon med darrande händer känt på kaffepannan om den ännu var varm. Elna tyckte det gjorde så skrämmande ondt. Med tårfulla ögon och svidande hjärta lade hon några stickor på kolen, och så hade mor fått sin kaffepanna varm. Mor satt på kvällen, då Elna väntande stod vid grinden, ännu i väfstolen. Elna kunde ej som förr taga sin stickstrumpa, och vid den vagga alla oroliga, längtande tankar till ro. Strumpan låg därinne i stugan, ordentligt hoplagd, med lösa stickan igenom strumpa och garnnystan. Det var slut nu för henne med alla vackra sommarkvällar, med alla drömmar och innerlig längtan. Sago-prinsen skulle komma och föra henne, prinsessan, långt bort, dit hvarifrån ingen återvänder, innan solen nästa gång gick upp igen. Krona hade han inte på hjässan, men kärlek i ögat och trohet i barmen bar han till henne, skogens och sina drömmars prinsessa. Jublande sträckte hon midt i sin ängest armarna emot honom, just som skogen slöts bakom honom.
»Elna,» ropade han, »käraste, har du väntat så?» Han tog henne i sin famn, där hon snyftande gömde sitt huvud. Erik lät handen smekande glida öfver hennes flätor, och så lyfte han upp hennes tårdränkta ansikte och kysste det. Han såg oroligt ned på den darrande varelisen i sin famn. »Elna, ängar du så, det vi ämna göra, eller hur är det, käraste?» — »Anej, Erik, men ser du, ängsten grep mig så hårdt, aldeles innan du kom. Det går nog öfver, när jag nu väl har dig här.» Kärleksfullt och innerligt såg han på henne i det han sade: »Det tjänar ju ingenting till att sörja för det som ej står till att ändra. Endera få vi böja oss för fars järn-näve eller också...»
»Tusen gånger hellre döden, Erik, än lifvet utan dig! Det blir bara så svårt att säga farväl åt mor samt åt stugan här, som jag lärt mig älska så varmt.»
»Kom, Erik,» sade Elna, i det hon drog honom med sig till vattenbanken

på förstugubron. »Nu skall vi gå till källan efter vatten åt mor, sedan skall du hjälpa mig i vedboden en stund. Jag vill ej att mor skall sakna mig för mycket strax, förstår du, utan att allting är som det brukar vara.» Hon såg värdjande på honom med ögonen fulla af tårar.
Han tog vattenämbaran utan ett ord, och så följdes de åt till källan. Elna lade sig på knä vid källan, då ämbaren voro fyllda, och badade sina svidande ögon med vatten därur. Erik drog henne upp i sin famn, och så bad han Elna att kyssa bort all längtan och oro från hans själ. Hon tog med sina händer om hans nacke, och så kysste hon honom stilla och svalt, som kallvattnet vid hennes fot.
Hon lagnade med sina smekningar hans oro, och böjande sig ned efter ena ämbaret vände hon stegen hemåt. Erik grep om det andra samt tog tag i Elnas ämbar, då han upphann henne. Hemkomna sattes ämbaren ned, och så bar det af till vedskjulet. Allt var snart som Elna ville hafva det.

(Forts.)

Svenska Havregryn äro de främsta i världen

1 portion gröt kostar ca 2 öre. Köp Originalpaketer!

**CLOETTAS
GULD-CACAO**
i vidstående förpackning
säljes öfverallt
1 HEKTO 45 ÖRE

**CLOETTAS
GULD-CACAO**
i vidstående förpackning
säljes öfverallt
1 HEKTO 45 ÖRE

En - 1 - öre RISGRYN

(20 gram)
innehåller (enl. Livsmedelskommissionens broschyr) samma näringsvärde som ett ägg
De smakligaste och nyttigaste rätter kunna beredas
Att beakta i dyrtider.
Garanti för ren och ädel vara erbjudes genom köp av nedanstående svenska märken.
A.-B. Göteborgs Ris- & Valskvarn
Kalmar Ångkvarns Aktiebolag.

Det bästa hvetemjölet

**MALMÖ
BEST
PATENT**
Malmö Stora Valskvarn

Hydrozon-Salva

för sårnader m. m.

— Hvarför har du så brådtom?
— Skall köpa **M. ZADIGS Divinia Parfym** innan stängdags.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

UNG FLICKA, som vill sköta ett barn får plats mot fritt vivre i liten familj i Göteborg. (H. von S. Göteborg I p. r.)
TILL GODT HEM, där egen flicka saknas, önskas en frisk, trellig, enkel och ordentlig flicka, helst föräldralös, ej under 15 år som husmoderns verkliga hjälp och sällskap i liten familj, där jungfru finnes. Sv. till »Moderlig vård» Idun exp. f. v. b
ORDENTLIG, snäll och barnkär flicka med goda ref. får plats som barnhushållare i nov. å landtegendom nära stad. Sv. med foto. betyg o. löneanpretentioner till fru H. Ljungberg, Nygård, Allerum.
BÄTTRE, BARNKÄR, ORDENTLIG flicka, 20-25 år, frisk o. stark, kunnig i enkl. matl. o. bakn. samt villig deltaga i barnens skötsel (5-2 1/2 år) och alla inom ett hem förek. göromål, får plats omkr. 24 okt. Jungfru finnes. Sv. med foto., rek. o. löneanspråk till »Familjemedlem A. A. Allm. Tidn.-kontoret, Borås.

Husornarna

**Central
Bobbin
Symaskiner**
utmärka sig genom utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, korta nålar, stor hållbarhet mot slitning och stor spole. Arbeta därför alltid till ägarens belåtenhet.
En svensk symaskin bör finnas i hvarje svenskt hem.

FÖR ORDENTLIG ANSPRAKSLÖS flicka med glatt lynne kunnig i enkla matlagning finnes plats fr. 1 okt. hos ensam, äldre, något klen dam, där ingen tjänarinna finnes. Lön 15 kr. i månaden. Sv. t »A. E.» Nora p. r.

FLICKA I 20-ÅRSALDERN från godt hem i mellersta eller norra Sverige, kan den i instundande nov. erhålla plats hos Sjökaptenfamilj i Helsingborg, att tillsammans med frun utföra alla i hemmet förekommande sysslor. Ej gröfre sådana. Betraktas som familjemedlem. Sv. med löneanspråk etc. till »W», Helsingborg p. r.

BÄTTRE FLICKA villig att gå frun tillhanda samt att om så önskas biträda med diverse skrifgöromål, erhåller plats i Upsala i familj där jungfru finnes. Svar med uppgift om ålder rekommendationer m. m. samt helst åtföljt af fotografi, som returneras, emotses under adr. »Familjemedlem», Upsala p. r.

STADGAD, PÄLITLIG FLICKA med förutsättning att vara husmodern ett godt sällskap och en god hjälp att utan jungfru sköta hemmets sysslor erhåller plats i liten lärarefamilj. Reflekterande torde insända betygsskrifter, rekommendationer och fotografi jämte uppgift om löneanspråk till »Familjemedlem» Box 11, Tärna.

Florodol-Tvålen,

dagligen använd
förskönar och föryngrar.

Parfymeri **FLORA**

ANSPRÅKSLÖS BÄTTRE FLICKA får god plats som ensam i lit. fam. Alla bekväml. Sv. till »Septemberräsunda p. r.

Husföreståndarinneplats önskas af därtill lämplig, bättre flicka, (van med landthushåll) som med ordning och sparsamhet kan åtaga sig att förestå hemmet af aktningsvärd herre där husmoder saknas. Goda betyg. Tacksamt för svar till »1 okt.» Norrköping p. r.

Barnfröken får plats från 1 okt. att handhava 3 pojkar i ålder från 2 till 5 år. Sv. till fru Henriette Boëthius, Norrköping.

Ameli Fjæstad Racksta, ARVIKA. Elever i gobelinväfnad emottages. Riks 255 B.

Anspråkslös, hushållsvan flicka med godt lynne omkr. 25 år med elementarbildning samt van vid ordning kan l. sta nov. erhålla plats i finare stockholms hem för att biträda med hushålls sysslor. Svar åtföljdt af fotografi och betyg till »O. V. N.» Marstrand, Poste Restante.

För fullt pålitlig, ordentlig, bättre flicka finnes plats i mindre familj att tillsammans med husmodern sköta hemmet. Bör vara kunnig i matlagning och bakning samt villig deltaga i föreläsningsgöromål. Hjälptill grönre sysslor. Våning med nutida bekvämligheter. Eget rum. Sv. med uppgift om ålder, lönepret., betygsafskr. el. rek., foto. om möjligt, märkt »Godt hem» under adress S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm f. v. b.

Bättre, trevlig flicka kunnig i matlagning och alla i ett hem förekommande sysslor får plats i mindre familj beboende bekväm våning i Stockholms. Vanlig jungfrulön. Svar till »Hemtreffnad» Allm. Tidn. kontoret, Stockholm.

En rask och duglig flicka, ordentlig, kunnig i god matlagning och bakning erhåller 1 okt. plats som ensamjungfru i liten familj boende i moderat hus. Lön 20 kr. jämte foto. och betyg till fru Bruno Söderström, Skeppargatan 70, Stockholm.

Barnfröken enkel och gladlynt erhåller plats till vacker plats i Norrland. Svar till »Angermanland» Iduns exp. f. v. b.

I prästgård på landet får enke, anspråkslös, ordentlig flicka plats att laga maten o. hjälpa till med hvad som förekommer i ett hem. Svar med referenser, löneanspråk o. foto. till »R», Salaby p. r. Vestergötland.

Guvernant önskas nu genast att läsa och spela med två flickor 7-12 år. Reflekterande härå torde insända betyg, fotografi, uppgift om löneanspråk m. m. till »Lärofamilj Norrland», Iduns exp. f. v. b.

Husmodersbefattningen vid döfstumskolan i Lund är till ansökan ledig. Sökande torde senast den 15 oktober till Skolstyrelsens ordförande insända sina ansökningshandlingar, åtföljda af präst- och läkarebetyg samt de intyg i öfrigt, genom hvilka de vilja styrka sin kompetens. Platsen, som tillträdades den 1 januari 1916, tillsättes under förbehåll om 3 månaders ömsesidig uppsägning. Löneförmanerna äro: 600 kr. jämte fri, möblerad bostad med bränsle och lyse samt under pågående arbetsår kost. Lund den 21 augusti 1915. STYRELSEN.

PLATSSÖKANDE

Utbildade barnsköterskor

spec. från Sällskapet Barnavård, anskaffas af Stockholms Stads Arbetsförmedling, Regeringsgt. 107. Riks- o. Allm. tel. 4047. Kl. 9 f. m.—4 e. m. (lörd. 9-2). Obs! Särskild avdelning för barnsköterskor! Samarbeta med Sällskapet Barnavård!

I PRÄSTHEM söker ung, bildad flicka plats från den 15 okt. eller senare som hjälp, helst i hushållet. Vid lön fästes mindre afseende. Svar till »Värmländska», Karlskoga p. r.

UNG SMALÄNDSKA önskar plats i nov. i liten fin familj eller hos ens. fröken. Är villig att deltaga i alla inom ett hem förek. göromål, kunnig i enkl. matlag. samt bakning. Svar till »21 år», Emarp. p. r.

BÄTTRE ENKEL FLICKA, kunnig i matlagning, sömnad och handarbete, önskar plats (1 okt.) att på egen hand sköta ensam, fin dans hem eller som hushållsfröken i familj. Goda betyg från hushållsskola o. föregående platser. Sv. t. »Arbetsam 22 år» Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE FLICKA önskar plats som hushållsfröken. Är praktiserad i ett hems skötande, såväl stads- som landthushåll. Svar till »Familjemedlem 1915» Ockelbo p. r.

UNG FLICKA som genomgått 8-kl. läroverk söker plats som husmoders hjälprella el. som barnfröken. Är villig hjälpa till vid läxläsning. Sv. till »Familjemedlem 18 år» Djurs-holm-Ösby p. r.

SJUKVÅRD, privat eller å sjukhus, önskas af ex. sköterska som genomgått 2-årig kurs å lasarett samt dessutom 1-årig kurs i massage o. sjukgymnastik. Sv. t. »System» Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA som med goda betyg genomgått småskoleseminarium och med goda rekommendationer, önskar plats i familj nu genast att läsa med barn eller att gå frun tillhanda. Svar emottages tacksamt under adr. »Energiisk och Duglig» Eksjö p. r.

UNG BILDAD NORDTYSKA, 22 år, språkkunnig, musikalisk och barnkär söker passande sysselsättning i Sverige för att läsa svenska. Är även kunnig i stenogr. och maskinskriftn. Utmärkt rek. Sv. med lönevillkor till »Junge Deutsche» Iduns exp. f. v. b.

ENKEL FLICKA fr. ordentl. landthem, van vid arbete, kunn. i enkl. matlag. önsk. t. 1 el. 15 okt. pl. i fam. (helst på landet), där tillf. gifv. få verkl. deltag. i och läsa sig bättre matlag. Afven villig förrätta andra sysslor utom skurn. och tvätt. Lön önsk. Sv. t. »Proper 20» Iduns exp. f. v. b.

20-ÅRIG, TREFLIG LANDTBRUKARE-dotter, som genomgått Folkhögskola och är kunnig i enkel matlagning och bakning, önskar plats mot fritt liv i familj, där tillfälle gifves att läsa ett fint hems skötande. Sv. till »Arbetsam» Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA, som genomgått 8-kl. elementarläroverk samt husmoders- o. linnesömnadskurs önskar komma i bättre hem som husmoders hjälp o. sällskap. Är villig betala något för sig om så fordras. Svar till »Familjemedlem» fru Borg Föreningsgatan 33, Helsingborg.

24-ÅRIG FLICKA söker plats som husmoders hjälp på landtgd. Sv. till »Familjemedlem 1059» Halmstad p. r.

17-ÅRS FLICKA, som genomgått 8 klasser i elementarskola för flickor, önskar plats nu genast att läsa med 10-12 års flicka. Svar till »1915», p. r. Enköping.

LANDTBRUKAREDOTTER, som genomgått slöjd- och hushållsskola i Skåne, önskar plats som hjälp och sällskap i familjen, (event. matl.) å större landegendom eller prästgård. Svar med uppgift om lönepret. till »Familjemedlem», Kalmar p. r.

24-ÅRIG BÄTTRE HUSHÅLLSVAN flicka önskar till 1 okt. plats att förestå ungherrens hem eller i liten treflig familj, helst där jungfru finnes. Tacks. för sv. t. »Norrländska» Norrköping p. r.

UNG, MUSIKALISK FLICKA från bättre hem som aflagt realskoleexamen samt genomgått språkskola, önskar plats i fin familj, helst i Stockholm, att hjälpa barn med läxläsning och pianospelning. Är kunnig även i sömnad. Vid lön fästes mindre afseende. Svar till »Värmländska» und. adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

UNG, GLADLYNT FLICKA, af god familj, önskar plats i godt hem (helst där barn finnes) såsom hjälp o. sällskap. Är kunnig i sömn. o. handarb. Svar till »21 år», Borås p. r.

KINDERGARTEN- och småskolelära-rinna önskar plats i hem eller skola, biträder gärna vid hemmets skötande. Svar till Postfach 107, Tyringe.

BARNFRÖKEN söker plats 1 okt. att vårda och handhava barn i alla åldrar, van med läxläsning. Bästa referenser. (7 år sista plats.) Muntliga rekommendationer lämnar gärna Friherrinnan Anna Wrangell, Kullbönäs, Hälsarp, Skåne.

UNG FLICKA önskar plats i höst som hjälp och sällskap i familj eller hos ensam äldre dam. Svar till »Höst 1915» under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm. f. v. b.

PLATS ÖNSKAS I NOV. eller senare af enke, hushållsvan flicka, med goda referenser, som husmoders verkliga hjälp. Eller på egen hand sköta enkelt mindre hushåll. Sv. tacks. till »22 år» Iduns exp. f. v. b.

UNG BILDAD FLICKA önskar plats som barnsköterska eller husmoders hjälp. Genomgått barnavårdskurs, är van vid husl. göromål. Svar emottages tacks. till »Familjemedlem» Iduns exp. f. v. b.

TVA BÄTTRE FLICKOR önska plats i familj. Äro villiga deltaga i allt inom ett hem förekommande göromål utom gröfre sysslor. Önska anses som familjemedlemmar. Tacks. för svar till »M. T.» och »S. N.», Karlskrona p. r.

PLATS SOM FAMILJEMEDLEM i ett godt hem önskas af 19-årig flicka, som är van och villig att hjälpa till i alla inom ett hem förekommande sysslor. Betyg från hushållsskola finnes. Svar under adr. »Godt hem», Flen p. r.

BILDAD FLICKA önskar plats å Sjukhus som biträde eller helst som elev. Har varit i sjukvård förut. Svar till »Sjukvård 1915», Mörsil p. r.

HURTIG SMALÄNDSKA, som genomgått 8-kl. flickläroverk med normal-skolekomp., önskar plats i familj att läsa med barn 8-13 år. Svar till »Undervisningsvan» Jönköping p. r.

FAMILJEHUSHÅLL, som önska fruktbar m. m. konserverade kunna hänvända sig med förtroende till »Konserveringskunnig dam» som önskar tillfälligt sysselsättning. Svar till Iduns exp. f. v. b.

Husmoder.

Intresserad och kunnig i matlagning önskar jag anställning som husmoder i bättre hus. Svar till »Y» poste restante, Ryd.

Husföreståndarinneplats

sökes af bildad, anspråkslös dam, med goda rekommendationer, helst i ett allvarligt, stilla hem. Svar t. »K. L.» Iduns exp. f. v. b.

Husföreståndarinneplats

sökes af bildad värmländska af god familj som är frisk och glad, ekonomiskt oberoende, barnkär, musikalisk samt praktisk och duglig, van att sköta ett bättre hem. Svar till »Hemtreffnad», Iduns exp. f. v. b.

Barnsköterskeplats i Norrland önskas instundande 1 el. 15 okt. af synnerligen värdekommanderad, erfaren sköterska. Sykunnig. Finaste betyg afvensom muntliga rekommendationer. Alder 27 år. Svar till »S. E.» Marielund.

Barnhem eller barnkrubba.

Elementarbild. dam (8 kl. lärov.), språkkunnig, som genomgått Kindergartenemin., deltag. i arbetet på barnkrubb, van att handl. barn, även genomgått sjukvårdskurs, önsk. plats som föreståndarinna vid barnhem, event. vikariat. Svar till »Syssel-sättning hösten 1915», Strängnäs p. r.

Adertonårig svenska

född i Tyskland och fullt mäktigt tyska språket och som deltagit i högre klassernas undervisning i högre svensk flickskola, önskar, mot fritt liv komma till en liten familj, helst prästgård på landet för att läsa hushåll och få deltaga i alla förekommande göromål. — Är även villig undervisa i tyska språkets talande. Villkor: vänlig behandling och anses som medlem af familjen. Svar till Fröken A. Modéen, Marielund, Vestervik.

Gymnastikdirektör

med bästa betyg och rekommendationer söker plats som sjuk- el. friskgymnast på större herrgård el. i disponentfamilj på landet. Har praktiserat såväl utrikes som i Sverige. Är event. villig att biträda som lektis el. sällskap. Talar tyska, något engelska o. franska. Svar till »Energiisk 26 år» Djursholm-Ösby p. r.

Ung flicka

önskar plats i familj för att läsa matlagning. Sv. till »R», p. r. Akulla.

Värfärrinna

önskar plats i skola eller familj att undervisa i väfnad och handarbeten. Helst så snart som möjligt. Goda betyg finnes. Sv. till »23 år» Iduns exp. f. v. b.

Ung, bildad

förlofvad flicka önskar plats i fint hem eller å större gods, som hjälp och sällskap. Är villig att handhava barn och hjälpa dem med läxläsning. Kan även undervisa i pianospelning. Sv. emottages tacksamt under sign. »Ray» Söderköping p. r.

Studentska

söker plats som guvernant eller som sällskap och nytta i hemmet och som hjälp åt barnen med deras läxor. Svar insändes till »G. G.» Gumælii Annonbyrå, Malmö.

Ex. kvint. sjukgymnast med höga betyg önskar plats i fam. Svar till Prästgården, Åsika.

Ung, musikalisk dam,

(exam. organist med höga betyg) undervisningskocklig, god pianist, även kunnig i handarbeten, skrif- och hushållsgöromål, önskar plats som musikläroarinna, sällskap eller dylik lämplig anställning. Svar till »Redbart arbete», Iduns exp. f. v. b.

Husmödrarnas Centralförmedling

Förmedlar köp och försäljningar mellan hem i Landsorten och Stockholm. JAKOBSGATAN 20, STOCKHOLM. Rt. 12834. 10-5 A. T. 2313.

Engelbreds förmedl- och Sjuksköterskebyrå

Wahhallavägen 115, 2 tr. STOCKHOLM förmedlar platser för ex. sköterskor, Vårdinnor, Hushålls- och Barnfröknar. Riks 17181 A. T. 24113

Två unga danska flickor

(elever på »Sorö husholdningsskole») önska plats i Sverige till 1 nov. i godt hem där de få deltaga i matlagningen. Någon lön önskas. Svar till Föreståndarinna fru Eline Eriksson, Sorö Husholdningsskole, Danmark.

Ung dam

önskar hos bättre familj på landet under en tid af c:a 6 mån. lära ett hems skötsel. Svar med prissuppgift märkt »Familjemedlem», S. Gumælii Annonbyrå, Göteborg.

INACKORDERINGAR.

Residenz Braunschweig:

Junge Mädchen finden zu ihrer Fortbildung in Musik (besonders künstl. Ausbild. in der deutschen Sprache vorzügliche Pension) im eigenen Hause mit gr. Garten in gesunder Lage. Gelegen. z. Forb. in wissenschaftl. u. prakt. Fächern. Monatspreis: 100 kr. Geschw. Koch. Auskunf: Sthlm Frl M. Gögge, Djursholm.

Å den naturskönt bel. egendomen QVILL

på smäländska höglandet erh. god inackordering. Sjö och skog. Varna rum med elektr. ljus. Rikstelefont. Jaktträten å 600 tunnland till gästernas disposition. Lungsjuka personer mottagas ej. Vid meddelar fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd. Rikstelefont 5.

Äldre herre eller dam

erhåller god inackordering i godt hem på landet nära större stad. 20 min. promenad till järnvägsstation. Upplysningar per tel. Norrköping Riks 469 (två signaler) eller bref. Leonardsbjergs pensionat, Fiskeby. Referenser Stockholm. A. Tel. Br. 80185.

Till 6-årig flicka

önskas en frisk och snäll kamrat af god familj inackorderad på egendom i smäländska höglandet. Läroarinna kommer att engageras. Den bästa omvårdnad utlofas. Svar till »Bruk» Järnforsen.

Konvalescenthem för barn

Vid Tyra Rinmans Hindås, 550 fot öfver hafvet, 55 min. resa från Göteborg. mottages friska och klena barn för rekreation. Anmälningar till höstens skolundervisning mottagas och prospekt sändas på begäran. Rikstel. 16, Hindås.

NOBLESS I GLASBURKAR.

För tillfredsställande af en del uttalade önsknings harva vi sedan någon tid förpackat

Ahlgrens Skinn- & Läderbalsam NOBLESS

äfvén i praktiska glasburkar å c:a 100 gram till ett pris af 50 öre. Nobless i glasburkar är af precis samma kvalitet som Nobless i tuber och fullt jämförlig med bästa utländska och dyrare fabrikat. Färger: svart, brun, gul, beige, grå och hvit.

F. Ahlgrens Tekniska Fabrik, GEFLE.
Grundad 1885.

AKTIEBOLAGET N. BENDIX
Sveriges äldsta - och största -
Specialfirma
i
BARNKLÄDER
Särskilda afdelningar för
Backfisch-Konfektion
&
Barnskodon
18 Regeringsgatan.
Sändningar för ben. ural exp. till ärade kunder samt till i landsorten kända pers. Vid rekv. för minst kr. 25.- fraktfritt till rekv. närm. järnvägs- eller poststation.
Akt.-Bol. M. BENDIX,
18 Regeringsgat. 5 Sturegat. 90 Drottninggat.
STOCKHOLM.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
o. Pedagogisk Gymnastik,
medför enl. kongl. maj:ts medgifvande
samma komp. o. rättigheter som en
kurs vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. Dr J. Ar-
vedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prospekt gen. kapt. J. Thulin, LUND.

Göteborgs
Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik o. Massage.
Nästa kurs börjar 15 sept.
Begär utförligt prospekt!

Kurs i Massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNAS-TIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt.

Vid Professor Unmans Institut
börjar d. 1 okt. ny (ettårig) kurs i
massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt!
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Doktor Bjerkes Ögonklinik
LINKÖPING.

Tysk Fräkenpomada,
vetenskapligt sammansatt, fullt oskad-
lig, storartad effekt, kr. 4.50 + porto
(diskret försändning) endast i
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

FRÄKENPOMADA
gör hyn skär och hvit.
3 o. 2 kr. +
porto.
HÄRFÄRG
4.50 o. 2.50 + porto.
Återställer hårets färg.

Mot grått hår!
Härmed meddelas att det utmärkta
och så mycket efterfrågade hårvatt-
net mot grått hår, som förhindrar
hårfall och fullständigt
borttager mjäll, och som i
öfver 40 års tid förts i Fanny Gelin's
Parfymmagasin, Malmorgsgatan 5,
Sthlm, numera fås under adr. Firma
Fanny Gelin, Norrviken. Rikstel.
Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

Turkiska badet,
i Malmorgsbadet är öppet hvarje tors-
dag för damer. Yppersta medel
för bibehållandet af smärt figur och
fin hy. Badet är angenämast, om
man är flera i sällskap. Pris kr. 1:50.

Dr
**H. CEDER-
BERGS** medicinska
SASOL-TVÅL
för toaletten.

är afjordt nutidens förnämsta skön-
hets- och barn tvål. Antiseptisk! Med
härslig parfym å 80 öre och utan parfym
å 50 öre öfverallt, äfven å apoteken
AKTIEB. SASOL. GÄFLE.

OATINE
är ren hafsextrakt.
För dålig mage ordi-
næras hafregrot; för
dålig hy Oatine
hafcreme, som re-
nar porerna, aflägs-
nar fräknar och fin-
nar samt gifver hu-
nen ett ungdomligt friskt utseende.
Äkta Oatine-Creme i hvit burk med
grönt lock; pris 1.50; 4-dubbelt inneh.
Oatine-snow 1.50. Finnas öfverallt
samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11;
Birgerjarlsq. 16 o. Drottningg. 63, Sthlm.

Lektioner i Linnesömnad,

äfven blusar, underkjolar, skjortor och barnkläder.
Elever mottagas dagligen 15 sept.—15 dec., 10 jan.—10 juni.
Karin Egnér. Eva Egnér.
Sibyllegatan 36, Stockholm. A. T. 21004.

Södra K. F. U. K:s Husmoders- & Tjänarinneskola

Östgötagatan 24 B, Stockholm,
börjar sin höstkurs den 1 Oktober och sin vinterkurs den 28 Oktober 1915.
Grundlig och praktisk undervisning i alla sysslor, som fordras av en dugande
husmoder och tjänarinna, såsom uppköp av matvaror, enklare och finare mat-
lagning, bakning, beredning av charkuterivaror, syltning och konservering, duk-
ning, servering, tvätt, strykning, mangling och sömnad. Hel inackordering om
så önskas. Prospekt mot porto.
Uppllysningar lämnas 1—3 e. m. Riks Söder 12, A. T. 31001.

Kvinnliga Gymnastik Sällskapet

Öfningar å Kongl. Gymnastiska Centralinstitutet (Hamngatan 19) **Måndags- och**
Torsdagsafdelningen börjar **Måndagen** den 4 okt. kl. 8,15—9 e. m. **Ledarinna**
Fr. Astrid Bergst o. u. **Tisdags- och Fredags**afdelningen börjar **Tisdagen** den
5 okt. kl. 8,15—9 e. m. **Ledarinna Fr. Clara Nordström.** Anmälningar mottagas
å nämnda tider och dagar. Till mindre bemedlade utlämnar Sällskapet kostnads-
fritt gymnastikdräkter. **Terminsaftgift 1 kr.**
STYRELSEN.

Nobynäs Hushållsskola.

Bildade flickor mottagas å **Nobynäs Herrgård**, bel. på småländska högland-
det i härlig trakt. **Hushålls- slöjd- och språkundervisning.** Examinerade
skickliga lärarinnor. **Godt hem och den bästa omvårdnad.** Höstkurs pågår
till den 15 dec. i år. Vårkurs 20 jan.—20 maj 1916. Föreståndarinna: **Fru E.**
von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd, Rikstel. 5.

Sita
Birgitta-Skolan
Regeringsgatan 19—21,
R. T. 14108. STOCKHOLM. A. T. 5190.

Undervisning i Klädsömnad, Fransk llnnesöm, Barnkläder, Konstbroderi,
Knypping, Spetsösm, och Filet ancien, monteringar m. m. Försäljning af: äkta
spetsar, Textilarbeten och material.
Föreläsningar: Comtesse G. o. Fröken Elisabeth Thorman. OBS! Speciali-
tét **Handsydda franska Underkläder** och **Bebütstyrslar.** Anmälningar dagl. 10—5.
Emmy Kylander,
Elev af Worth o. Bernhard, Paris.

Utmärkta organ

för annonsering i landsorten
äro följande tidningar:

- Arvika:** Arvika Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Gefle:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Helsingborg:** Helsingborgs Dagblad.
- Hernösand:** Hernösands-Posten.
- Hudiksvall:** Hudiksvallsposten.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Nya Wermlands-Tidningen.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöta Correspondenten.
- Lund:** Lunds Dagblad.
- Lysekil:** Lysekils-Posten.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Norrköping:** Östergötlands Dagblad.
- Norrtelje:** Norrtelje Tidning.
- Sköfde:** Skaraborgs Läns Annonsblad.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Söderhamn:** Helsingen.
- Södertelje:** Södertelje-Södertörnsposten.
- Uppsala:** Uppsala.
- Västervik:** Västerviks Veckoblad.
- Västerås:** Westmanlands Allehanda.
- Växiö:** Smålandspesten.
- Visby:** Gottlänningen.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.

Dragning

i Stockholms Fjällkoloniers Lotteri,
äger rum redan nu i September.

Insänd därför **skyndsamt** Eder rekvisition, märkt X 1, adress:
Fjällkoloniloteriet, Artillerigatan 60, Stockholm, hvarifrån lotterna sändas
mot postförskott å 2 kr. pr lott + porto samt kostnaden för dragnings-
lista, som utan särskild begäran tillsändas enhvar, som skriftligen rekvi-
rerat lott. Dragningslista utkommer 2 å 3 veckor efter dragningen.

Hvar 8:e lott vinner.
Högsta vinst: **"Ett idealhem"** (konstnärligt komponerade möbler, mat-
tor, gardiner, ljuskronor och prydnadsföremål till sal, hvardagsrum, säng-
kammare och barnkammare), värde 9,000 kr. **"Bäcken"**, marmorstaty af
H. Neujd, 5,000 kr. **Motorbåt**, 3,000 kr. **Tafel af Carl Larsson**, 2,000
kr. etc, sammanlagt 12 vinster i värde om minst 1,000 kr. (se vinst-
listan, som medföljer hvarje rekvirerad lott), 365 vinster om 900—100 kr.,
1,200 vinster om 90—40 kr., 1,680 vinster om 39—25 kr., 3,650 vinster
om 24—10 kr. etc.
BENGT OXENSTIERNA.
Lagsta vinstvärde 5 kr. Tillhoppa 10,000 vinster
Lotteriets föreståndare.

MAZETTIS ÖGON-CACAO
per hektopak 45 öre
delikat — kraftig — hälsosam
Högsta näringsvärde! Lämna ingen bottensats!
MAZETTIS SPIS-CHOKOLADER
med eller utan mjölk
särdeles fina och välsmakande

CHESEBROUGH'S
Vaseline
Inregistr.
Varumärke
»Den bästa vän, du någonsin kan få»
Med detta preparat kan
man lindra och bota många
krämpor. En liten burk
Chesebroughs Vaseline
kostar endast 25 öre och be-
friar dig från skroflig hud,
smärre sår och brännskador,
och om du låter en liten
smula smälta i munnen,
lindrar det hosta, heshet och
inflammation i halsen.
Profask å 10 öre erhålles
öfverallt.
**Det är fullkom-
ligt utan smak.**
Hvarje apotekare, såväl som
större kemikalie- och parf-
ymaffärer hafva det till salu,
men se noga efter, att fabri-
kantens namn **Chesebrough**
Mfg. Consd. New York,
U. S. A. återfinnes på hvarje
förpackning.
Filial i London,
42 Holborn Viaduct
Var försiktig med efter-
apningar. De skada i stället
för att hjälpa dig.
Det bästa för barnens hud.

STOCKHOLMS
EGNA FONDER
66 MILLIONER
KR.
HANDELSBANK

VORE TACKSAM att få veta ett
hem för gamla som står under lä-
karvård och är religiöst. Sv. till
»Ordentlig» Iduns exp. f. v. b

Hvar behöfves mat?
2 kvinnor, som anse sig förstå mat-
lagning och ha för avsikt att till-
samman öppna pensionat eller matser-
vering, anhålla om uppgift på så-
dana platser, där detta är särdeles
behöfligt. Svar mottagas tacksamt
»X» p. r. Ryd.

JACOBSONS AFFÄR
HANDARBETEN, TAPISSERI M. M.
24 B GREVTUREG. VID TATTERSALL.

Ferrin
Fås på apoteken
Bästa järnmedel
Utmärkt styrkande.
Apoteket Lejonet, Malmö.

Husmodersskolan

••• I KARLSTAD •••
Matlagningskurs
omfattande 6 veckor ta-
ger sin början den 4
Oktober. Prospekt på be-
gäran. Rikstelefon 8 12.

Nancy Enwall.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.
Fonder 21,200,000 kronor.
Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.
Filialeer: { Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32.
Deposition } 4 1/2 %
Kapitalräkning } 2 1/2 %
Sparkasseräkning 4 %
Fondafdelning. Kassafack

Idun utgifves denna vecka
i A och B.